

SENAT DE BELGIQUE BELGISCHE SENAAAT

SESSION DE 1956-1957

SEANCE DU 4 JUILLET 1957

Projet de loi portant le statut des objecteurs de conscience.

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Un des problèmes qui préoccupe actuellement le Gouvernement est celui de l'organisation d'un statut pour les objecteurs de conscience.

L'objecteur de conscience est celui qui, pour des motifs relevant de considérations religieuses, philosophiques ou morales se refuse à l'accomplissement de ses devoirs militaires.

Ce refus se manifeste le plus souvent, pour la première fois, au cours des opérations de milice.

Au point de vue pénal, cette attitude se traduit par des infractions qui sont de la compétence des juridictions militaires.

L'une est la désertion qui est prévue par le chapitre VI de la loi du 27 mai 1870 contenant le code pénal militaire et par l'article 97 de la loi du 15 juin 1951 sur la milice, le recrutement et les obligations de service.

Elle est punie, en temps de paix, de l'emprisonnement militaire de deux mois à deux ans. La peine est de trois mois à trois ans dans les cas, prévus par l'article 47 du code pénal militaire, où il existe une circonstance aggravante, notamment, lorsque le coupable a déjà été antérieurement condamné pour désertion. En temps de guerre, le maximum de la peine doit être prononcé.

Mais l'objection de conscience aboutit le plus souvent à l'insubordination, infraction prévue par l'article 28 du code pénal militaire et punie, en temps

ZITTING 1956-1957

VERGADERING VAN 4 JULI 1957

Wetsontwerp houdende het statuut van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren.

MEMORIE VAN TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Een van de vraagstukken waarmede de Regering zich thans bezighoudt is de uitwerking van een statuut voor de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren.

Dienstweigeraar uit gewetensbezwaren is hij, die op grond van godsdienstige, wijsgerige of morele redenen weigert zijn militaire verplichtingen te vervullen.

Die weigering wordt meestal een eerste maal te kennen gegeven in de loop van de militieverrichtingen.

Ten aanzien van het strafrecht vormt die houding misdrijven die tot de bevoegdheid van de militaire rechtbanken behoren.

Een er van is de desertie, bepaald bij hoofdstuk VI van de wet van 28 Mei 1870 houdende het Wetboek van militair strafrecht en bij artikel 97 van de dienstplichtwet van 15 Juni 1951.

Desertie wordt in vreedestijd gestraft met militaire gevangenisstraf van twee maanden tot twee jaar. De straf bedraagt drie maanden tot drie jaar in de gevallen, opgesomd in artikel 47 van het Wetboek van militair strafrecht, waarin een verzwarende omstandigheid aanwezig is, onder meer, wanneer de schuldige reeds vroeger veroordeeld werd wegens desertie. In oorlogstijd moet de hoogste straf worden uitgesproken.

Maar de dienstweigering uit gewetensbezwaren voert meestal tot insubordinatie, misdrijf dat omschreven is in artikel 28 van het Wetboek van

de paix, de l'emprisonnement militaire de trois mois à trois ans et, en temps de guerre, de l'emprisonnement militaire de deux ans à cinq ans et même de la peine de mort si le fait a lieu en présence de l'ennemi.

Le problème de l'objection de conscience naît, d'une part, de l'obligation dans laquelle se trouvent les juridictions militaires de prononcer, à l'occasion de chaque infraction, des condamnations de plus en plus sévères et, d'autre part, du fait que ces condamnations n'ont apparemment aucun effet sur la volonté des objecteurs de conscience de se soustraire au service militaire.

Cette situation est, dans tous les cas, préjudiciable à l'intérêt public.

L'exécution des condamnations successives est une charge pour l'Etat et les objecteurs ne rendent aucun service utile à la communauté.

En admettant même que certains renoncent à faire valoir leur objection par crainte des condamnations, l'Etat n'en retire guère d'avantages parce que les objecteurs ainsi contraints d'accomplir leur service militaire, font de mauvais soldats et constituent des éléments de trouble dans l'armée.

Ces considérations d'ordre pratique justifient déjà à elles seules l'attention que le gouvernement porte à ce problème.

Il faut y ajouter le caractère particulier de l'attitude des objecteurs de conscience.

Le véritable objecteur de conscience ne refuse le service militaire que par obéissance à sa conscience qui lui interdit de tuer un être humain ou de se livrer à des actes de violence. Il n'obéit pas à des préoccupations politiques sur le plan national ou international. Il n'essaie pas non plus d'échapper aux conséquences de son acte : il se soumet, au contraire, volontairement aux sanctions que celui-ci doit légalement entraîner.

Plusieurs pays ont déjà donné une solution à ce problème en organisant un statut des objecteurs de conscience. Il en est ainsi aux Etats-Unis, en Grande-Bretagne, au Canada, au Danemark, aux Pays-Bas, en Norvège et en Suède.

Suivant cet exemple, le Gouvernement estime opportun de vous proposer le présent projet de loi qui organise le statut des objecteurs en Belgique, statut qui, on le sait, a déjà fait l'objet d'une proposition de loi déposée sur le bureau de la Chambre des Représentants, le 21 novembre 1950,

militair strafrecht en, in vredestijd, gestraft wordt met militaire gevangenisstraf van drie maanden tot drie jaar en, in oorlogstijd, met militaire gevangenisstraf van twee jaar tot vijf jaar en waarop zelfs de doodstraf is gesteld indien het feit plaats heeft ten overstaan van de vijand.

Het probleem van de dienstweigering uit gewetensbezwaren vindt aan de ene kant zijn oorsprong in de verplichting voor de militaire rechtbanken om, naar aanleiding van ieder misdrijf, steeds zwaardere veroordelingen uit te spreken en aan de andere kant in het feit, dat die veroordelingen blijkbaar de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren er niet kunnen van afbrengen zich aan de militaire dienst te onttrekken.

Die toestand is in alle opzichten nadelig voor het openbaar belang.

De tenuitvoerlegging van de opeenvolgende veroordelingen is een last voor de Staat en de dienstweigeraars bewijzen geen enkele nuttige dienst aan de gemeenschap.

Zelfs wanneer men aanneemt dat sommigen, uit vrees voor veroordelingen, er van afzien hun dienstweigering tot uiting te brengen, haalt de Staat er toch geen voordeel uit want de dienstweigeraars die onder zulke dwang hun militaire dienst vervullen, zijn slechte soldaten en zijn een bron van onrust in het leger.

Die overwegingen van praktische aard wetten reeds op zich zelf de aandacht welke de Regering aan dit vraagstuk besteedt.

Daar moet nog aan toegevoegd het uitzonderlijke in de houding van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren.

De echte dienstweigeraar uit gewetensbezwaren weigert de militaire dienst enkel op ingeving van zijn geweten, dat hem verbiedt enig menselijk wezen te doden of daden van geweld te plegen. Hij gehoorzaamt niet aan wachtwoorden gegeven door de nationale of internationale politiek. Hij poogt zich ook niet te onttrekken aan de gevolgen van zijn daad : integendeel, hij onderwerpt zich vrijwillig aan de sancties waartoe die daad op wettelijk gebied moet aanleiding geven.

Verschillende landen hebben voor dit vraagstuk reeds een oplossing gevonden door een statuut van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren uit te werken. Dit is het geval in de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Canada, Denemarken, Nederland, Noorwegen en Zweden.

In navolging van dit voorbeeld acht de Regering het gepast U onderhavig ontwerp van wet voor te leggen, dat het statuut van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren in België inhoudt, statuut dat, naar men weet, reeds het voorwerp heeft uitgemaakt van een wetsvoorstel dat in de

par M. le Représentant Baccus (Doc. n° 22 — session 1950-1951).

L'organisation d'un tel statut pose trois problèmes essentiels :

- 1) la définition de l'objection de conscience;
- 2) la vérification du bien-fondé de l'objection;
- 3) le régime à appliquer aux objecteurs reconnus.

I. — Définition de l'objection de conscience.

Une loi portant organisation d'un statut des objecteurs de conscience doit nécessairement commencer par donner une définition de l'objection de conscience qui est une notion nouvelle en droit belge.

Cette définition doit être assez large pour viser même les cas où l'objection ne se rattache à aucune doctrine particulière car le statut doit être général et s'appliquer à tous les cas d'objection sincère.

Doivent, par contre, être exclus du bénéfice du statut ceux qui refusent d'accomplir leur service militaire en se fondant sur des considérations de caractère politique. L'objection ne mérite, en effet, d'être retenue que si elle est commandée par la conviction qu'on ne peut tuer son prochain ou exercer des violences à son égard.

La définition doit, enfin, distinguer selon que le refus porte sur l'accomplissement de tout service militaire ou du service militaire armé seulement.

Celle que donne l'article premier du projet répond à ces conditions. Est objecteur de conscience celui qui étant convaincu, pour des raisons relevant de considérations religieuses, philosophiques ou morales, qu'on ne peut tuer son prochain, même sur ordre de l'autorité, a des objections contre l'accomplissement du service militaire ou du service militaire armé seulement.

**

Les articles 1 et 2 indiquent comment l'objection de conscience peut légalement se manifester.

Kamer der Volksvertegenwoordigers op 21 November 1950 door de heer volksvertegenwoordiger Baccus ter tafel werd gelegd (Besch. n° 22 — Zitting 1950-1951).

De uitwerking van zodanig statuut doet drie grondvraagstukken oprijzen :

- 1) de bepaling van de dienstweigering uit gewetensbezwaren;
- 2) het toetsen van de gegrondheid van het gewetensbezwaar;
- 3) het regime dat op de erkende dienstweigeraars dient toegepast te worden.

I. — Bepaling van de dienstweigering uit gewetensbezwaren.

Een wet waarbij een statuut van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren wordt uitgewerkt, moet noodzakelijk beginnen met te bepalen wat de dienstweigering uit gewetensbezwaren, een nieuw begrip in het Belgisch recht, is.

Die bepaling moet tamelijk ruim zijn omdat zelfs de gevallen, waarin de dienstweigering geen verband houdt met enige bijzondere leerstelling, moeten voorzien zijn; het statuut moet immers algemeen zijn en kunnen toepassing vinden in al de gevallen van oprechte dienstweigering.

Van het genot van het statuut moeten echter worden uitgesloten zij die weigeren hun militaire dienst te vervullen op grond van politieke overwegingen. Inderdaad is de dienstweigering het enkel waard in aanmerking genomen te worden indien zij berust op de overtuiging dat men de evenmens niet mag doden of te zijnen opzichte geweld plegen.

De bepaling moet ten slotte ook een onderscheid maken al naar gelang de weigering slaat op het vervullen van om het even welke militaire dienst of van de gewapende militaire dienst alleen.

De bepaling welke in artikel 1 van het ontwerp wordt gegeven, voldoet aan die voorwaarden. Dienstweigeraar uit gewetensbezwaren is hij, die, op grond van godsdienstige, wijsgerige of morele redenen, er van overtuigd is dat men de evenmens niet mag doden, zelfs niet op overheidsbevel, en dienvolgens bezwaren heeft tegen het vervullen van de militaire dienst of van de gewapende militaire dienst alleen.

••

De artikelen 1 en 2 duiden aan hoe de dienstweigering uit gewetensbezwaren op wettige wijze tot uiting kan worden gebracht.

Elle doit être faite par une déclaration adressée au Ministre de l'Intérieur sous pli recommandé à la poste.

Cette déclaration est recevable à partir du moment où le milicien fait partie de la réserve de recrutement c'est-à-dire du premier janvier de l'année pendant laquelle il atteint l'âge de 17 ans. Elle cesse de l'être lorsque le milicien est incorporé dans l'armée ou lorsqu'il est traité comme déserteur en vertu de la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service.

Le dernier cas dans lequel la déclaration cesse d'être recevable vise les situations actuellement prévues par l'article 97, § 1er, de la loi précitée. Il a été ajouté au texte du dernier alinéa de l'article premier à la suite de l'observation faite par le Conseil d'Etat au sujet de cette disposition.

La déclaration doit, pour produire ses effets, être écrite et signée par l'objecteur, indiquer avec précision les raisons qui la justifient et désigner éventuellement les personnes qui peuvent attester sa sincérité. Elle est reçue par le Commissaire de police ou, à défaut, par le Commandant de gendarmerie du lieu de la résidence ou du domicile de milice de l'objecteur si celui-ci ne sait pas écrire ou signer.

Ces formalités sont exigées pour éviter les déclarations dénuées de tout caractère sérieux et celles qui seraient faites par des tiers au nom des intéressés.

La déclaration ne peut, enfin, être faite qu'une seule fois.

Cette règle résulte déjà de l'économie générale du projet mais il a été jugé préférable de le dire expressément dans une disposition insérée après celles relatives à la procédure de vérification du bien-fondé de l'objection (art. 15).

Il faut entendre par là que du moment où une déclaration répondant aux conditions de recevabilité et de forme prescrites par les articles 1 et 2 a été introduite, l'intéressé n'est plus recevable à en faire une nouvelle sous la seule réserve de la faculté qui lui est reconnue par l'article 6 de limiter sa déclaration, au cours de la procédure, à des objections contre l'accomplissement du service militaire armé seulement.

II. — Vérification du bien-fondé de l'objection.

La déclaration prévue par les articles 1 et 2 étant régulièrement faite, l'intéressé est inscrit provi-

Zij moet geschieden onder de vorm van een verklaring die bij een ter post aangetekende brief aan de Minister van Binnenlandse Zaken dient gericht.

Die verklaring is ontvankelijk vanaf het ogenblik dat de dienstplichtige deel uitmaakt van de wervingsreserve, d.w.z. vanaf de eerste Januari van het jaar waarin hij de leeftijd van zeventien jaar bereikt. Zij is niet meer ontvankelijk wanneer de dienstplichtige bij het leger is ingelijfd of wanneer hij krachtens de dienstplichtwet als deserteur wordt behandeld.

Het laatste geval waarin de verklaring niet meer ontvankelijk is, slaat op de toestanden die thans bij artikel 97, § 1, van voormelde wet bepaald worden. Het werd aan de tekst van het laatste lid van artikel 1 toegevoegd ingevolge de opmerking die de Raad van State omtrent die bepaling gemaakt had.

Om geldig te zijn moet de verklaring door de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren geschreven en ondertekend zijn, zij moet nauwkeurig de redenen opgeven die haar rechtvaardigen en eventueel de personen aanwijzen die haar oprechtheid kunnen bevestigen. Zij wordt ontvangen door de politiecommissaris of, bij diens ontstentenis, door de rijkswachtbevelhebber van de verblijfplaats of van de militiewoonplaats van de dienstweigeraar indien deze niet kan schrijven of tekenen.

Die formaliteiten worden geëist om verklaringen uit te sluiten waaraan elke ernstige grond ontbreekt en verklaringen die zouden afgelegd worden door derden uit naam van de belanghebbenden.

De verklaring mag ten slotte slechts een enkele keer worden gedaan.

Die regel is reeds een gevolg van de algemene samenhang van het ontwerp, maar het werd verkiezelijk geacht het uitdrukkelijk te zeggen in een bepaling welke volgt op die betreffende de procedure tot toetsing van de gegrondheid van het gewetensbezwaar (art. 15).

Daaronder dient dus verstaan dat, van het ogenblik waarop een verklaring is ingediend, welke voldoet aan de bij de artikelen 1 en 2 voorgescreven voorwaarden inzake ontvankelijkheid en vorm, belanghebbende geen nieuwe meer kan doen tenzij mits gebruik te maken van de mogelijkheid hem geboden door artikel 6 om zijn verklaring, in de loop van de procedure, te beperken tot bezwaren tegen het vervullen van de gewapende militaire dienst alleen.

II. — De Toetsing van de gegrondheid van het gewetensbezwaar.

Is de in de artikelen 1 en 2 omschreven verklaring regelmatig gedaan, dan wordt de betrokkene

soirement sur la liste des objecteurs de conscience par le Ministre de l'Intérieur qui en informe le déclarant (art. 3).

Cette inscription a pour effet de mettre en mouvement la procédure de vérification et de suspendre à l'égard du déclarant l'application des dispositions de la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service relatives à la remise du contingent au centre de recrutement et de sélection, dispositions qui font actuellement l'objet du chapitre VI de la loi du 15 juin 1951.

Mais les dispositions de cette loi qui concernent les opérations de milice préalables à cette remise restent d'application afin d'éviter toute perte de temps inutile et de permettre la vérification de l'aptitude physique du déclarant au service.

En cas d'exemption pour cause physique survenue avant ou après la déclaration d'objection et dans tous les autres cas où l'intéressé est complètement libéré de ses obligations militaires, même en temps de guerre, notamment en raison de son âge ou d'une convention internationale, le déclarant n'a plus aucun intérêt à invoquer l'objection de conscience.

Aussi le dernier alinéa de l'article 3 du projet dispose-t-il que, dans ces hypothèses, la déclaration est considérée comme non avenue.

**

La vérification du bien-fondé de l'objection, qui porte à la fois sur la sincérité de l'objection, sur la nature des considérations invoquées et sur l'objet de la conviction, est le problème le plus délicat de l'organisation du statut.

Sans doute la sévérité du régime applicable aux objecteurs reconnus est-elle susceptible de décourager les simulateurs.

D'aucuns estiment même que cette sévérité peut être telle qu'elle rende inutile toute vérification.

Un contrôle est cependant indispensable.

L'organisation d'un statut ne se justifie, en effet, qu'à l'égard des véritables objecteurs de conscience, ce qui implique l'exclusion d'un régime d'une sévérité excessive.

D'autre part, l'absence de tout contrôle permettrait l'objection dans un but politique et ou-

door de Minister van Binnenlandse Zaken voorlopig ingeschreven op de lijst van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren. De Minister geeft hiervan kennis aan verzoeker (art. 3).

Die inschrijving brengt de toetsingsprocedure aan de gang en heeft ook als gevolg dat ten opzichte van de verzoeker de toepassing van het bepaalde in de dienstplichtwet betreffende de overgifte van het contingent aan het recruiters- en selectiecentrum (hoofdstuk VI van de wet van 15 Juni 1951) geschorst wordt.

De bepalingen in deze wet welke betrekking hebben op de militieverrichtingen, die bedoelde overgifte voorafgaan, blijven evenwel van toepassing om alle nutteloos tijdverlies te vermijden en om het mogelijk te maken verzoeker naar zijn lichamelijke geschiktheid voor de dienst te onderzoeken.

Ingeval van vrijstelling op lichamelijke grond, ontstaan vóór of na de verklaring van gewetensbezwaren, en in al de andere gevallen waarin de belanghebbende volledig ontslagen is van zijn militaire verplichtingen, zelfs in oorlogstijd, onder meer wegens zijn leeftijd of een internationale overeenkomst, heeft de verzoeker er geen belang meer bij zijn toevlucht te nemen tot de dienstweigerings uit gewetensbezwaren.

Het laatste lid van artikel 3 van het ontwerp bepaalt dan ook dat de verklaring, in die gevallen, voor niet bestaande wordt gehouden.

**

De toetsing van de gegrondheid van het gewetensbezwaar die tegelijk loopt over de oprechtheid van de dienstweigeraar, de aard van de aangevoerde overwegingen en het onderwerp van zijn overtuiging, is het meest kieskeurig probleem dat in het statuut zijn beslag moet krijgen.

De strengheid van het regime dat op de erkende dienstweigeraars van toepassing is, zal ongetwijfeld de geveinsde dienstweigeraars afschrikken.

Sommigen zijn zelfs de mening toegedaan dat die strengheid zodanig kan zijn dat zij toetsing overbodig maakt.

Controle is evenwel onontbeerlijk.

De uitwerking van een statuut is inderdaad enkel te rechtvaardigen ten aanzien van de ware dienstweigeraars uit gewetensbezwaren. Dit brengt met zich dat een uitermate streng regime dient uitgesloten.

Aan de andere kant zou het ontbreken van om het even welke controle de dienstweigerings om

vrirait la voie à des propagandes étrangères tendant à jeter le trouble dans notre défense nationale.

**

Le présent projet prévoit une procédure semblable à celle adoptée en matière de milice c'est-à-dire le recours à un conseil de l'objection et, en appel, à un conseil d'appel de l'objection.

Les articles 4 à 14 en donnent les règles principales.

C'est le Ministre de l'Intérieur qui, en vertu de l'article 4, est chargé de procéder à une première information concernant le déclarant.

Il dispose à cette fin d'un délai d'un mois prenant cours à la réception de la déclaration, à l'expiration duquel le dossier doit être transmis au président du conseil de l'objection pour qu'il soit statué sur le bien-fondé de l'objection.

Au dossier est joint un extrait du casier judiciaire du déclarant. Les antécédents judiciaires peuvent, en effet, constituer un élément important d'appréciation de la sincérité de l'objection en permettant de vérifier si, contrairement à ce que la déclaration implique, l'intéressé ne s'est pas livré à des actes de violence à l'égard d'autrui.

Le conseil est composé de cinq membres nommés par le Roi : deux magistrats effectifs ou honoraires dont l'un est choisi en qualité de président, deux avocats inscrits depuis dix ans au moins au tableau de l'Ordre et un fonctionnaire du ministère de la Justice. En outre, un fonctionnaire désigné par le Ministre de l'Intérieur y fait fonction de secrétaire rapporteur.

Il est également prévu qu'il sera nommé un ou plusieurs suppléants à chacun des membres, de manière à pouvoir assurer, notamment au point de vue linguistique, le fonctionnement régulier du conseil qui est unique pour la Belgique et ne comporte qu'une seule chambre.

L'article 6 donne au conseil les mêmes pouvoirs d'investigation que ceux reconnus au Ministre de l'Intérieur par l'article 4.

Mais l'essentiel de sa mission consiste dans l'audition des témoins utiles et surtout du déclarant.

politieke redenen in de hand werken en de weg openen voor vreemde propagandastromingen berekend om onze landsverdediging te ontreddezen.

**

Dit ontwerp houdt een gelijkaardige procedure in als deze welke werd aangenomen in militiezaken, namelijk de tussenkomst van een raad voor de dienstweigering, en in beroep, de tussenkomst van een raad van beroep voor de dienstweigering.

De voornaamste regels daaromtrent liggen vervat in de artikelen 4 tot 14.

Het is de Minister van Binnenlandse Zaken die, krachtens artikel 4, er mede belast is een eerste onderzoek in te stellen omtrent de persoon van de verzoeker.

Hij beschikt daartoe over een termijn van een maand, die een aanvang neemt bij de ontvangst van de verklaring; na afloop van die termijn moet het dossier overgemaakt worden aan de voorzitter van de raad voor de dienstweigering opdat deze raad zich zou uitspreken over de gegrondheid van het gewetensbezwaar.

Een uittreksel uit het strafregister van de verzoeker wordt bij het dossier gevoegd. De gerechtelijke anteceden ten kunnen immers van groot belang zijn voor de beoordeling van de oprechtheid van de dienstweigering, daar zij de mogelijkheid bieden na te gaan of, in strijd met wat de verklaring laat veronderstellen, de betrokkene geen geweld daden jegens anderen heeft gepleegd.

De raad bestaat uit vijf door de Koning benoemde leden : twee werkelijke of eremagistraten, waarvan een tot voorzitter wordt gekozen, twee advocaten die ten minste reeds tien jaar op de tabel van de orde zijn ingeschreven, en een ambtenaar van het Ministerie van Justitie. Bovendien doet een door de Minister van Binnenlandse Zaken aangewezen ambtenaar er dienst als secretaris-ver slaggever.

Er wordt eveneens bepaald dat voor elk lid een of meer plaatsvervangers zullen benoemd worden zodat, onder meer op taalgebied, de regelmatige werking kan verzekerd worden van deze raad die gans België bedient en slechts uit een enkele kamer bestaat.

Artikel 6 verleent aan de raad dezelfde onderzoeksmacht als deze welke door artikel 4 aan de Minister van Binnenlandse Zaken wordt toegekend.

Zijn taak bestaat echter voornamelijk in het horen van de dienstige getuigen en vooral van de verzoeker.

L'alinéa 2 de l'article exige que ce dernier comparaisse en personne parce que son audition permettra au conseil de mieux se rendre compte du bien-fondé de l'objection.

Le texte offre au déclarant toutes les garanties désirables. L'intéressé doit être invité à comparaître par lettre recommandée déposée à la poste sept jours au moins avant la date fixée, et le dossier doit être tenu à sa disposition pendant les quatre derniers jours de ce délai.

Il peut se faire assister par un avocat et a le droit de produire tous documents qu'il juge utiles à sa cause.

En outre, l'alinéa 5 lui accorde la faculté, jusqu'à la fin de l'instruction à l'audience, de limiter sa déclaration à des objections contre l'accomplissement du service militaire armé seulement.

Le conseil ne peut cependant être empêché de statuer si le déclarant, régulièrement convoqué, s'abstient de comparaître sans justifier d'un motif valable. Aussi, l'alinéa 4 prévoit-il que, dans ce cas, le conseil statue sur pièces.

Enfin, les frais de transport en Belgique des témoins sont à charge de l'État.

Le Conseil doit statuer dans les deux mois de la transmission du dossier faite à son président par le Ministre de l'Intérieur. Il le fait par décision motivée, prononcée en séance publique, accordant ou refusant l'inscription définitive sur la liste des objecteurs de conscience.

La décision est notifiée au déclarant dans les trois jours du prononcé, non compris les dimanches et jours fériés (art. 7).

Le Ministre de l'Intérieur et le déclarant peuvent interjeter appel de la décision du conseil de l'objection dans les formes et délais prévus par l'article 8.

Cet appel est porté devant le conseil d'appel de l'objection par le Ministre de l'Intérieur, dès que celui-ci a notifié son acte d'appel au déclarant ou reçu l'acte de ce dernier.

La composition du conseil d'appel est semblable à celle du conseil de l'objection sauf qu'il est présidé par un magistrat d'une cour d'appel.

Les dispositions des articles 6 et 7 lui sont applicables.

Het tweede lid van het artikel eist dat deze laatste in persoon verschijnt omdat zijn verhoor de raad in de gelegenheid moet stellen zich beter te vergewissen van de gegrondheid van het gewetensbezwaar.

De tekst biedt de verzoeker alle wenselijke waarborgen.

De belanghebbende moet bij aangetekende brief, ten minste zeven dagen vóór de bepaalde datum ter post afgegeven, uitgenodigd worden om te verschijnen, en het dossier moet te zijner beschikking gehouden worden gedurende de laatste vier dagen van deze termijn.

Hij kan zich door een advocaat laten bijstaan en heeft het recht alle stukken, die hij voor zijn zaak dienstig acht, over te leggen.

Bovendien wordt hem bij lid 5 het recht toegekend tot bij het einde van het onderzoek ter terechtzitting, zijn verklaring te beperken tot bezwaren tegen het vervullen van de gewapende militaire dienst alleen.

De raad mag evenwel niet verhinderd worden uitspraak te doen zo de regelmatig opgeroepen verzoeker niet verschijnt zonder dat hij doet blijken van een geldige reden. Lid 4 bepaalt dan ook dat, in zulk geval, de raad uitspraak doet op de stukken.

Ten slotte, komen de reiskosten in België van de getuigen ten laste van de Staat.

De raad moet uitspraak doen binnen twee maanden nadat het dossier door de Minister van Binnenlandse Zaken aan zijn voorzitter is overgemaakt. Hij doet zulks bij in openbare zitting uitgesproken met redenen omklede beslissing, waarbij de definitieve inschrijving op de lijst der dienstweigeraars uit gewetensbezwaren wordt toegestaan of geweigerd.

De beslissing wordt aan de verzoeker betekend binnen drie dagen na de uitspraak, zon- en feestdagen niet inbegrepen (art. 7).

De Minister van Binnenlandse Zaken en de verzoeker kunnen beroep instellen tegen de beslissing van de raad voor de dienstweigering in de vormen en binnen de termijnen bepaald in artikel 8.

De Minister van Binnenlandse Zaken brengt dit beroep vóór de raad van beroep voor de dienstweigering zodra hij aan de verzoeker zijn akte van beroep heeft betekend of diens akte heeft ontvangen.

De raad van beroep is samengesteld zoals de raad voor de dienstweigering; het voorzitterschap wordt echter waargenomen door een magistraat van een Hof van beroep.

Het bepaalde in de artikelen 6 en 7 is op die raad van toepassing.

Les articles 10 à 13 sont relatifs au pourvoi en cassation contre les décisions du conseil d'appel de l'objection. Ils reprennent, d'une manière générale, les règles de procédure adoptées par la loi du 15 juin 1951 sur la milice, le recrutement et les obligations de service.

*
**

Le délai d'un mois fixé par l'article 5 pour la transmission du dossier au président du conseil de l'objection et le délai de deux mois prévu par l'article 7 endéans lequel la décision doit intervenir, ont pour but d'accélérer la procédure.

Mais aucune sanction n'est prévue en cas de non-observation de ces délais.

Il ne peut, en effet, en résulter un préjudice pour le déclarant et, d'autre part, la surveillance du Ministre de l'Intérieur qui a intérêt à la prompt liquidation de ces affaires, est suffisante pour éviter des retards.

Il en est de même en ce qui concerne les délais fixés par les articles 3 et 7, pour la notification de l'inscription provisoire sur la liste des objecteurs et de la décision du conseil de l'objection.

*
**

L'emploi par le déclarant, au cours de la procédure en vérification, de manœuvres frauduleuses dans le but d'obtenir son inscription définitive sur la liste des objecteurs ainsi que le fait, pour les tiers, de fournir volontairement des attestations ou renseignements inexacts en vue de provoquer cette inscription ne peuvent demeurer impunis.

L'article 26 frappe ces faits d'une peine d'emprisonnement de huit jours à deux ans.

Cette peine est doublée si ces infractions sont commises en temps de guerre ou pendant les époques assimilées au temps de guerre par l'article 7 de la loi du 12 mai 1927 sur les réquisitions militaires c'est-à-dire les époques, déterminées de commun accord par les Ministres de l'Intérieur et de la Défense nationale, où les troupes sont mises en marche, concentrées ou cantonnées pour veiller à la sécurité extérieure du pays, à l'accomplissement de ses obligations résultant des traités ou au maintien de l'ordre et à l'exécution des lois.

Le projet prévoit encore dans ces cas une autre sanction : en vertu de l'article 23, l'inscription définitive peut être annulée s'il est établi que le déclarant a employé des manœuvres frauduleuses

De artikelen 10 tot 13 hebben betrekking op de voorziening in verbreking tegen de beslissingen van de raad van beroep voor de dienstweigering. Zij nemen in het algemeen de door de dienstplichtwet van 15 Juni 1951 aangenomen procedure-regeling over.

*
**

De door artikel 5 vastgestelde termijn van een maand voor het overmaken van het dossier aan de voorzitter van de raad voor de dienstweigering, en de bij artikel 7 bepaalde termijn van twee maanden binnen welke de beslissing moet genomen worden, hebben tot doel de rechtspleging te bespoedigen.

Er is echter geen enkele sanctie voorzien wanneer deze termijnen niet nageleefd worden.

Er mag immers geen nadeel voor de verzoeker uit voortvloeien, en het toezicht van de Minister van Binnenlandse Zaken, die belang heeft bij de spoedige afhandeling van die gevallen, volstaat anderzijds om vertraging te vermijden.

Hetzelfde geldt ten aanzien van de bij de artikelen 3 en 7 bepaalde termijnen voor de betekening van de voorlopige inschrijving op de lijst der dienstweigeraars uit gewetensbezwaren en van de beslissing van de raad voor de dienstweigering.

*
**

Het aanwenden door de verzoeker, in de loop van de toetsingsprocedure, van bedrieglijke handelingen om zijn definitieve inschrijving op de lijst van de dienstweigeraars te bekomen, alsmede het feit dat derden vrijwillig onjuiste attesten of inlichtingen bezorgen om die inschrijving te bewerkstelligen, mogen niet ongestraft blijven.

Krachtens artikel 26 worden die feiten gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar.

Deze straf wordt op het dubbele gebracht ingeval die misdrijven worden gepleegd in oorlogstijd of gedurende de periodes die bij artikel 7 van de wet van 12 Mei 1927 op de militaire opeisingen met de oorlogstijd worden gelijkgesteld, namelijk de door de Minister van Binnenlandse Zaken en de Minister van Landsverdediging in gemeen overleg bepaalde periodes wanneer de troepen op mars zijn, samengetrokken worden of gekantonneerd liggen om te waken over 's lands veiligheid op de grenzen, het vervullen zijner verplichtingen krachtens de verdragen, de handhaving der orde en de uitvoering der wetten.

Het ontwerp voorziet in deze gevallen nog een andere sanctie : krachtens artikel 23 kan de definitieve inschrijving vernietigd worden indien bewezen wordt dat de verzoeker bedrieglijke hande-

ou a sciemment donné ou laissé donner des renseignements inexacts dans le but de l'obtenir.

Cette annulation est prononcée, sur dénonciation du Ministre de l'Intérieur, par le conseil qui a accordé ou confirmé l'inscription.

Cette dénonciation doit être faite dans un délai d'un an à compter du jour où la décision du conseil est devenue irrévocable. Toutefois, en cas de poursuites judiciaires exercées du chef de faits pouvant donner lieu à l'annulation de l'inscription, ce délai est suspendu jusqu'à ce que la décision judiciaire soit devenue irrévocable. En outre, si une condamnation est prononcée, un nouveau délai d'un an commence à courir.

L'annulation doit intervenir dans l'année qui suit l'expiration du délai déterminé ci-dessus.

L'effet de l'annulation diffère suivant que l'intéressé a été affecté, comme objecteur reconnu, soit au service de santé de l'armée ou à un autre service non armé, soit au corps de protection civile visé à l'article 18.

Le milicien dont l'inscription est annulée est tenu, dans les deux cas, d'accomplir, en qualité de milicien ordinaire, un service actif d'une durée égale au terme qu'il lui restait à accomplir comme objecteur sans que ce terme puisse être inférieur à celui qui est imposé aux miliciens faisant partie du plus prochain contingent normal.

La différence entre les deux cas consiste en ce que dans le premier, on se trouve en présence d'un milicien déjà incorporé dans l'armée tandis que dans le second une remise à l'autorité militaire est nécessaire.

Comme l'article 18 dont il sera question plus loin, l'article 23, § 3, se réfère au « contingent normal » pour fixer le minimum de la durée du service imposé au milicien dont l'inscription est annulée. L'expression « contingent normal » est employée dans ces dispositions en raison de la distinction faite, dans le projet de loi modifiant la loi du 15 juin 1951 sur la milice, le recrutement et les obligations de service, entre le contingent tel qu'il est actuellement composé et le « contingent spécial » formé par les miliciens qui, dans l'état actuel de la législation, se trouvent dans les conditions requises pour bénéficier d'une dispense du service pour cause morale (Sénat, Doc. 161, Session 1956-1957).

lingen heeft aangewend of wetens en willens onjuiste inlichtingen heeft verstrekt of laten verstrekken met het doel die inschrijving te bekomen.

Tot deze vernietiging wordt, op aanklacht van de Minister van Binnenlandse Zaken, besloten door de raad die de inschrijving toegestaan of bevestigd heeft.

Die aanklacht moet worden gedaan binnen een termijn van een jaar te rekenen van de dag waarop de beslissing van de raad onherroepelijk geworden is. Indien echter rechtsvervolgingen werden ingesteld wegens feiten die aanleiding kunnen geven tot vernietiging van de inschrijving, wordt die termijn geschorst totdat de rechterlijke beslissing onherroepelijk geworden is. Wordt een veroordeling uitgesproken dan begint bovendien een nieuwe termijn van een jaar te lopen.

De vernietiging moet geschieden binnen het jaar na het verstrijken van de hiervoren bepaalde termijn.

Het gevolg van de vernietiging verschilt naar gelang de betrokkene als erkend dienstweigeraar aangewezen werd hetzij voor de gezondheidsdienst van het leger of voor een andere niet gewapende dienst, hetzij voor het korps burgerlijke bescherming, bedoeld in artikel 18.

De dienstplichtige wiens inschrijving vernietigd is, moet in beide gevallen, als gewoon dienstplichtige, een werkelijke dienst volbrengen van dezelfde duur als de termijn welke hij nog moest uitdoen als dienstweigeraar uit gewetensbezwaren zonder dat die termijn korter mag zijn dan deze opgelegd aan de dienstplichtigen die deel uitmaken van het eerstvolgend normaal contingent.

Het verschil tussen de twee gevallen ligt hierin dat het in het eerste geval gaat om een dienstplichtige die reeds bij het leger is ingelijfd, terwijl in het tweede geval de betrokkene aan de militaire overheid moet overgeleverd worden.

Zoals artikel 18, waarover verder gehandeld wordt, steunt artikel 23, § 3, op het « normaal contingent » om de minimumduur te bepalen van de dienst opgelegd aan de dienstplichtige wiens inschrijving vernietigd is. De uitdrukking « normaal contingent » wordt in deze bepalingen gebruikt wegens het onderscheid dat gemaakt wordt in het ontwerp van wet tot wijziging van de dienstplichtwet van 15 Juni 1951 tussen het contingent, zoals het thans is samengesteld, en het « bijzonder contingent » bestaande uit de dienstplichtigen die, in de huidige stand van de wetgeving, in de vereiste voorwaarden verkeren om vrijstelling van dienst te genieten wegens morele redenen (Senaat — Besch. 161 — zitting 1956-1957).

L'article 15 énonce que la déclaration prévue à l'article premier ne peut être faite qu'une seule fois.

Cette disposition vise spécialement le cas du déclarant à qui l'inscription est refusée : sa situation est définitivement réglée et il n'est plus recevable à invoquer l'objection de conscience.

Mais, outre la faculté qui lui est reconnue par l'alinéa 5 de l'article 6, le déclarant peut à tout moment renoncer à son objection.

L'article 22 lui permet de retirer sa déclaration à n'importe quel moment de la procédure et même de renoncer à son inscription après que la décision qui la lui accorde est devenue irrévocable.

Le retrait de la déclaration et la renonciation à l'inscription sont définitifs.

Le retrait de la déclaration met l'intéressé dans la même situation que le déclarant à qui l'inscription est refusée.

Quant à la renonciation à l'inscription, elle produit les mêmes effets que l'annulation sauf en ce qui concerne la durée du service actif à accomplir en qualité de milicien ordinaire.

**

L'article 16 envisage le cas où l'inscription est refusée au déclarant par une décision devenue irrévocable.

Il énonce que la suspension prévue par l'alinéa 2 de l'article 3 prend fin dès que la décision refusant l'inscription devient irrévocable. Dès lors, plus rien ne s'oppose à ce que le déclarant soit remis à l'autorité militaire.

Si, à ce moment, le contingent dont il devait faire partie a déjà été remis à l'autorité militaire, le déclarant est remis à cette autorité avec le contingent suivant.

III. — Régime applicable aux objecteurs reconnus.

En ce qui concerne le régime à prévoir pour les objecteurs reconnus, le gouvernement ne voit que deux possibilités, la première consistant dans l'affectation au service de santé de l'armée ou à un autre service non armé et si l'objection porte sur l'accomplissement de tout service militaire, dans l'affectation à un service civil d'intérêt général.

Artikel 15 zegt dat de verklaring waarvan sprake in het eerste artikel, slechts een enkele maal kan worden gedaan.

Die bepaling doelt bijzonder op het geval van de verzoeker aan wie de inschrijving geweigerd wordt : zijn toestand is definitief geregeld en betrokkene is niet meer ontvankelijk om dienstweigering uit gewetensbezwaren in te roepen.

Buiten het hem bij lid 5 van artikel 6 toegekende recht kan de verzoeker echter op elk ogenblik aan zijn weigering verzaken.

Artikel 22 laat hem toe zijn verklaring in elke stand van de rechtspleging in te trekken en zelfs van zijn inschrijving af te zien nadat de beslissing, waarbij ze hem wordt toegestaan, onherroepelijk geworden is.

De intrekking van de verklaring en de afstand van de inschrijving zijn onherroepelijk.

Ingevolge de intrekking van de verklaring komt betrokkene in dezelfde toestand te staan als de verzoeker aan wie de inschrijving geweigerd werd.

Aan de andere kant heeft de afstand van de inschrijving dezelfde gevolgen als de vernietiging, behoudens wat betreft de duur van de als gewoon dienstplichtige te volbrengen werkelijke dienst.

**

Artikel 16 beoogt het geval waarin de inschrijving bij onherroepelijk geworden beslissing aan de verzoeker wordt geweigerd.

Daarin wordt gezegd dat de schorsing waarvan sprake in het 2de lid van artikel 3 ten einde loopt zodra de beslissing, waarbij de inschrijving wordt geweigerd, onherroepelijk wordt. Niets belet derhalve nog dat de verzoeker aan de militaire overheid zou worden overgegeven.

Zo, op dat ogenblik, het contingent waarvan hij moest deel uitmaken reeds aan de militaire overheid werd overgegeven, wordt de verzoeker aan die overheid overgemaakt met het volgende contingent.

III. — Op de erkende dienstweigeraars van toepassing zijnde regime.

Wat het regime betreft dat dient voorzien voor de erkende dienstweigeraars, ziet de regering slechts twee mogelijkheden, waarvan de eerste bestaat in de aanwijzing voor de gezondheidsdienst van het leger of voor een andere niet gewapende dienst en, indien de weigering op het vervullen van om het even welke militaire dienst slaat, in de aanwijzing voor een burgerlijke dienst van algemeen nut.

Mais il convient, pour établir un équilibre entre les prestations imposées, d'augmenter, comme le font les législations étrangères, la durée du service des objecteurs.

L'article 17 du projet vise le cas où l'objection ne porte que sur l'accomplissement d'un service armé.

L'objecteur reconnu est, dans cette éventualité, affecté au service de santé de l'armée ou à un autre service non armé pendant un terme excédant d'une moitié celui qui est imposé aux miliciens faisant partie du même contingent et affectés au même service.

L'objection porte-t-elle sur l'accomplissement de tout service militaire, l'objecteur est alors affecté, en vertu de l'article 18, à un corps de protection civile placé sous la direction du Ministre de l'Intérieur pendant un terme excédant d'une moitié le terme de service actif le plus long imposé aux miliciens faisant partie du contingent normal portant le millésime de l'année au cours de laquelle il entre au service du corps de protection civile visé à l'article 18. Il est, en outre, assujetti à des rappels dans les cas et les conditions prévus pour les miliciens en congé illimité, par la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service.

Il est à remarquer que c'est le « service actif le plus long » qui est pris comme base de calcul.

Cette expression ne vise pas le temps de service imposé aux réfractaires par le § 3 de l'article 7 de la loi du 15 juin 1951 ni le minimum prévu par le § 1 de l'article 67 de la même loi pour les miliciens participant à la formation du cadre des officiers de réserve.

Elle n'est employée dans le texte que pour le cas où un temps de service différent serait imposé suivant les affectations.

L'affectation des objecteurs à un corps de protection civile placé sous la direction du Ministre de l'Intérieur indique, par elle-même, que les objecteurs ne seront pas soumis à des travaux d'ordre militaire. On a néanmoins tenu à inscrire le principe dans la loi pour donner aux intéressés, à cet égard, une certitude absolue (art. 19, al. 2).

Le service et le statut des objecteurs de conscience affectés au corps de protection civile seront organisés par le Roi qui déterminera no-

Om in de opgelegde prestaties evenwicht te brengen, past het echter, zoals de buitenlandse wetgevingen het voorzien, de dienstdtijd der dienstweigeraars te verlengen.

Artikel 17 van het ontwerp beoogt het geval waarin de weigering enkel op het vervullen van een gewapende dienst slaat.

In deze veronderstelling wordt de erkende dienstweigeraar aangewezen voor de gezondheidsdienst van het leger of voor een andere niet gewapende dienst, gedurende een termijn die de helft langer duurt dan die opgelegd aan de dienstplichtigen die deel uitmaken van hetzelfde contingent en voor dezelfde dienst aangewezen zijn.

Slaat de weigering op het vervullen van om het even welke militaire dienst, dan wordt de dienstweigeraar, krachtens artikel 18, aangewezen voor een korps voor burgerlijke bescherming dat onder de leiding van de Minister van Binnenlandse Zaken staat, gedurende een termijn die de helft langer is dan de langste werkelijke dienstdtijd, opgelegd aan de dienstplichtigen die deel uitmaken van het normaal contingent, genoemd naar het jaar waarin hij bij het korps burgerlijke bescherming, bedoeld in artikel 18, in dienst treedt. Voor hem gelden bovendien wederoproeping en in de gevallen en onder de voorwaarden welke bij de dienstplichtwet voor de dienstplichtigen met onbepaald verlof zijn voorzien.

Er valt op te merken dat het de « langste werkelijke dienstdtijd » is welke als grondslag dient voor de berekening.

Deze uitdrukking slaat niet op de dienstdtijd welke bij § 3 van artikel 7 van de wet van 15 juni 1951 aan de wederspanningen wordt opgelegd, noch op het minimum dat bij § 1 van artikel 67 van dezelfde wet is voorzien voor de dienstplichtigen die voor het kader der reserveofficieren worden opgeleid.

Zij wordt slechts in de tekst gebruikt voor het geval waarin, naar gelang van de aanwijzingen, verschillende dienstdtijden zouden worden opgelegd.

Uit de aanwijzing van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren voor een korps burgerlijke bescherming dat onder de leiding van de Minister van Binnenlandse Zaken staat, blijkt uiteraard dat hun geen werk van militaire aard zal worden opgelegd. Niettemin heeft men er prijs op gesteld het principe in de wet op te nemen teneinde de betrokkenen in dat opzicht volledige zekerheid te verschaffen (art. 19, 2de lid).

De dienst en het statuut van de voor het korps burgerlijke bescherming aangewezen dienstweigeraars zal worden ingericht door de Koning, die

tamment l'affectation au sein du corps, le régime d'ordre intérieur, le régime disciplinaire, les congés ainsi que les allocations dont bénéficient les intéressés et leur famille (art. 19, al. 1).

L'article 19 précise que le régime des congés ne peut, en aucun cas, être plus favorable que celui dont bénéficient les militaires en service actif et que les allocations ne peuvent être supérieures à celles octroyées aux militaires soldés et à leur famille.

Quant au service auquel ces objecteurs seront soumis, un régime particulier devra être organisé, qui comportera leur incorporation dans des unités spéciales, avec obligation de séjourner dans des cantonnements.

**

Les articles 20 et 21 concernent tous les objecteurs reconnus, quelle que soit leur affectation.

L'article 20 a été ajouté suite à l'observation finale du Conseil d'Etat.

Le § 1er de cet article porte que les dispositions de la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service relatives aux sursis et à la dispense du service pour cause morale, à l'exemption et à l'ajournement pour cause physique, à la mise à la disposition du Ministre des Colonies pour le service dans les territoires d'outre mer et les décisions prises en vertu de ces dispositions cessent d'être d'application dans les cas prévus aux articles 17 et 18, c'est-à-dire lorsque l'inscription est accordée par une décision devenue irrévocable.

Cette règle qui est évidente en ce qui concerne les objecteurs affectés au corps de protection civile, doit être formulée pour établir un même régime pour tous les objecteurs de conscience reconnus.

Il est à remarquer qu'elle n'empêche pas les objecteurs de bénéficier des dispositions de la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service. Il leur suffit, pour en conserver le bénéfice, de différer leur déclaration d'objection jusqu'au moment où celle-ci sera indispensable pour les faire échapper au service militaire. On sait, d'autre part, qu'en cas d'exemption pour cause physique, la déclaration d'objection est considérée comme non avenue par l'article 3, al. 4.

Il est cependant une situation pour laquelle le gouvernement estime devoir faire exception à la règle.

onder meer de aanwijzing voor het korps, het stelsel van inwendige orde, het tuchtreglement, de verlofregeling, alsmede de vergoedingen waarop de dienstweigeraars en hun gezin recht hebben, bepaalt (art. 19, 1ste lid).

In artikel 19 wordt verduidelijkt dat de verlofregeling, in geen geval, gunstiger mag zijn dan die welke voor de militairen in actieve dienst geldt en dat de vergoedingen niet hoger mogen zijn dan die toegekend aan de soldijtrekkende militairen en aan hun gezin.

Ten aanzien van de dienst die aan de dienstweigeraars wordt opgelegd, zal een speciaal regime moeten worden ingericht, dat hun inlijving in speciale eenheden zal bevatten, samen met de verplichting in kantonnementen te verblijven.

**

De artikelen 20 en 21 hebben betrekking op al de erkende dienstweigeraars, voor welke dienst zij ook aangewezen worden.

Artikel 20 werd toegevoegd ingevolge de opmerking van de Raad van State.

In § 1 van dit artikel wordt voorgeschreven dat het bepaalde in de dienstplichtwet betreffende het uitstel en de vrijlating van dienst op morele grond, de vrijstelling en de voorlopige afkeuring op lichamelijke grond, de terbeschikkingstelling ten behoeve van de Minister van Koloniën voor dienstvervulling in de overzeese gebiedsdelen en de beslissingen op grond van dit bepaalde genomen, ophouden van toepassing te zijn in de in de artikelen 17 en 18 bepaalde gevallen, dat is wanneer de inschrijving bij een onherroepelijk geworden beslissing wordt goedgekeurd.

Deze regel, die van zelf spreekt ten aanzien van de voor het korps burgerlijke bescherming aangewezen dienstweigeraars, moet worden geformuleerd om voor al de erkende dienstweigeraars uit gewetensbezwaren een zelfde regime tot stand te brengen.

Er valt op te merken dat deze regel de dienstweigeraars niet verhindert het voordeel te genieten van de bepalingen van de dienstplichtwet. Om het voordeel ervan te behouden, volstaat het dat zij hun verklaring van gewetensbezwaren uitstellen tot op het ogenblik dat zij volstrekt noodzakelijk zal zijn opdat zij zich aan de militaire dienst kunnen onttrekken. Zoals men ter andere zijde weet, wordt de verklaring van gewetensbezwaren ingeval van vrijstelling op lichamelijke grond door artikel 3, lid 4, voor niet bestaande gehouden.

Er bestaat nochtans een toestand waarvoor de regering meent op de regel een uitzondering te moeten maken.

Cette situation est celle, actuellement prévue par l'article 11 de la loi du 15 juin 1951, qui permet au milicien d'obtenir un sursis extraordinaire et ensuite, en vertu de l'article 12, 4°, la dispense du service pour cause morale.

L'article 20 fait à cet égard une distinction entre l'objecteur visé à l'article 17 et l'objecteur visé à l'article 18.

Le premier, qui reste un milicien, bénéficie du sursis extraordinaire et de la dispense fondée sur les conditions de ce sursis, au même titre et dans les mêmes conditions que les autres miliciens (§ 2 de l'art. 20).

Le second perd le bénéfice des demandes qu'il aurait introduites avant son inscription définitive et des décisions intervenues en sa faveur avant cette date. Mais le § 3 de l'article 20 lui accorde le droit d'être, à sa demande, dispensé du service si, avant d'avoir terminé celui-ci, il se trouve dans la situation qui donne droit au sursis extraordinaire c'est-à-dire dans les conditions requises par la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service (actuellement l'art. 11 de la loi du 15 juin 1951) pour qu'un milicien obtienne ce sursis.

L'alinéa 2 de ce paragraphe donne compétence au Conseil supérieur de milice pour connaître des demandes prévues par le premier alinéa. Cette attribution de compétence, qui ne peut nuire en rien aux objecteurs, se justifie par le fait que ce conseil connaît déjà, en degré d'appel, des demandes de l'espèce introduites par les miliciens.

Le dernier paragraphe de l'article 20, enfin, charge le Roi de déterminer les conditions dans lesquelles les objecteurs affectés au corps de protection civile seront exemptés ou licenciés pour inaptitude physique, soit que cette inaptitude se révèle avant ou au moment de l'entrée en service, soit qu'elle apparaisse au cours du service.

L'article 21 met, d'autre part, les objecteurs reconnus sur le même pied que les miliciens appelés ou rappelés sous les armes en ce qui concerne la suspension de l'exécution du contrat de travail et du contrat d'emploi.

Cette disposition n'est sans doute pas nécessaire dans le cas où l'objecteur est affecté à un service de l'armée puisque son service, quoique plus long, est de même nature que celui des miliciens ordinaires. Elle est, au contraire, indispensable en cas d'affectation au corps de protection civile qui est tout-à-fait indépendant de l'armée.

**

Deze toestand is de thans bij artikel 11 van de wet van 15 Juni 1951 bepaalde, die aan de dienstplichtige de mogelijkheid biedt een buitengewoon uitstel en daarna, krachtens artikel 12, 4°, vrijlating op morele grond te bekomen.

Artikel 20 maakt te dien aanzien een onderscheid tussen de dienstweigeraar, bedoeld in artikel 17, en de dienstweigeraar, bedoeld in artikel 18.

De eerste, die dienstplichtige blijft, bekomt het buitengewoon uitstel en de vrijlating, gesteund op de voorwaarden van dit uitstel, op dezelfde voet en onder dezelfde voorwaarden als de andere dienstplichtigen (§ 2 van art. 20).

De tweede verliest het voordeel van de aanvragen, die hij zou hebben ingediend vóór zijn definitieve inschrijving, en van de vóór die datum te zijnen gunste genomen beslissingen. Par. 3 van artikel 20 verleent hem echter het recht om, op zijn verzoek, vrijgelaten te worden van de dienst indien hij, alvorens hij hem beëindigd heeft, zich in de toestand bevindt die recht geeft op het buitengewoon uitstel, dat is in de voorwaarden die door de dienstplichtwet (thans art. 11 van de wet van 15 Juni 1951) gesteld worden aan een dienstplichtige om dit uitstel te bekomen.

Het tweede lid van die paragraaf verleent aan de Hoge militieraad de bevoegdheid om kennis te nemen van de in het eerste lid bepaalde verzoeken. Dit verlenen van bevoegdheid, dat aan de dienstweigeraars in genedele nadeel mag berokkenen, is gerechtvaardigd door het feit dat deze raad reeds, in hoger beroep, kennis neemt van soortgelijke door de dienstplichtigen ingediende verzoeken.

Tenslotte belast de laatste paragraaf van artikel 20 de Koning ermede te bepalen onder welke voorwaarden de voor het korps burgerlijke bescherming aangewezen dienstweigeraars vrijgesteld of ontslagen worden wegens lichamelijke ongeschiktheid, zij het dat deze ongeschiktheid vóór of op het tijdstip van de indiensttreding aan de dag komt, of dat zij zich in de loop van de dienst voordoet.

Artikel 21 plaatst, aan de andere kant, de erkende dienstweigeraars op dezelfde voet als de opgeroepen of wederopgeroepen dienstplichtigen, wat betreft de schorsing van de uitvoering van het arbeidskontraat en van het bediendenkontraat.

Deze bepaling is wel overbodig ingeval de dienstweigeraar voor een dienst van het leger wordt aangewezen vermits deze dienst, alhoewel van langere duur, van dezelfde aard is als die van de gewone dienstplichtigen. Zij is daarentegen onontbeerlijk ingeval van aanwijzing voor het korps burgerlijke bescherming, dat volkomen onafhankelijk is van het leger.

**

L'article 24 frappe l'objecteur affecté au corps de protection civile visé à l'article 18, qui se soustrairait à ses obligations, refuserait de participer à un service commandé ou s'abstiendrait à dessein de l'exécuter.

Les peines prévues par cette disposition sont de la même gravité que celles de l'article 28 de la loi du 27 mai 1870 contenant le Code pénal militaire, ce qui est normal étant donné que le service accompli par les objecteurs affectés au corps de protection civile remplace le service militaire.

Les observations formulées par le Conseil d'Etat au sujet des dispositions pénales ont amené le gouvernement à introduire dans le projet de loi un nouvel article (art. 25) érigeant en infractions le fait, pour l'objecteur affecté au corps de protection civile, de donner, engager, prêter, exposer en vente, vendre ou détourner le matériel, les objets d'équipement ou d'habillement qui lui ont été confiés, de les détruire ou les détériorer volontairement ou de refuser de les restituer quand il en est requis (al. 1) ainsi que le fait, pour cet objecteur, de se rendre coupable d'une négligence grave dans la conservation ou l'entretien du même matériel ou des mêmes objets (al. 2).

Les peines prévues par les articles 24 et 25 sont aggravées par l'article 27 dans le cas où les infractions seraient commises en temps de guerre ou pendant les époques assimilées au temps de guerre par l'article 7 de la loi du 12 mai 1927 sur les réquisitions militaires.

**

Le projet se termine par un article rendant ses dispositions applicables, à titre transitoire, aux miliciens qui, incorporés dans l'armée avant la date de l'entrée en vigueur de la loi, n'ont pas encore entièrement accompli le terme de service actif imposé par la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service.

La déclaration de ces miliciens n'est toutefois recevable que pendant un délai d'un mois prenant cours à la date de l'entrée en vigueur de la loi.

L'alinéa 2 de l'article prévoit qu'en cas d'inscription définitive d'un de ces miliciens sur la liste des objecteurs, le temps de service actif accompli ainsi que le temps passé au centre de

Artikel 24 treft de dienstweigeraar die voor het in artikel 18 bedoelde korps burgerlijke bescherming aangewezen is en zich aan zijn verplichtingen zou onttrekken, zou weigeren deel te nemen aan een bevolen dienst of zich opzettelijk zou onthouden die dienst uit te voeren.

De bij deze bepaling voorziene straffen, zijn even zwaar als deze van artikel 28 van de wet van 27 Mei 1870 houdende het Wetboek van militair strafrecht. Dit is normaal aangezien de dienst, volbracht door de voor het korps burgerlijke bescherming aangewezen dienstweigeraars, de militaire dienst vervangt.

De door de Raad van State gemaakte opmerkingen in verband met de strafbepalingen hebben de regering ertoe genoopt in het wetsontwerp een nieuw artikel (art. 25) in te voegen, waarbij straf wordt gesteld op het feit dat een voor het korps burgerlijke bescherming aangewezen dienstweigeraar uit gewetenbezwaren, het materieel, de uitrustings- of kledingsstukken die hem zijn toevertrouwd, weggeeft, verpand, leent, te koop stelt, verkoopt of verduistert, ze moedwillig vernietigt of beschadigt, of ze desgevorderd weigert terug te geven (eerste lid), alsmede op het feit dat hij zich schuldig maakt aan ernstige nalatigheid inzake het bewaren of het onderhoud van dit materieel of die stukken (2de lid).

De bij de artikelen 24 en 25 gestelde straffen worden bij artikel 27 verzwaaard ingeval de misdrijven zouden gepleegd worden in oorlogstijd of gedurende de periodes die bij artikel 7 van de wet van 12 Mei 1927 op de militaire opeisingen met de oorlogstijd worden gelijkgesteld.

**

Het ontwerp sluit met een artikel dat, bij wijze van overgangsmaatregel, de wet van toepassing maakt op de dienstplichtigen die, alhoewel ze vóór de datum, waarop ze in werking is getreden, bij het leger werden ingelijfd, nog niet volledig de door de dienstplichtwet opgelegde werkelijke diensttermijn hebben vervuld.

De verklaring van die dienstplichtigen is evenwel alleen ontvankelijk gedurende een termijn van één maand te rekenen van de datum van inwerkingtreding van de wet.

Het tweede lid van het artikel bepaalt dat, bij definitieve inschrijving van een van die dienstplichtigen op de lijst der dienstweigeraars uit gewetenbezwaren, de reeds vervulde werkelijke

recrutement et de sélection sont déduits du terme imposé en vertu de l'article 17 ou de l'article 18.

diensttijd alsmede de in het recruterings- en selectiecentrum doorgebrachte tijd afgetrokken worden van de krachtens artikel 17 of artikel 18 opgelegde termijn.

Le Ministre de l'Intérieur,

De Minister van Binnenlandse Zaken,

P. VERMEYLEN.

Le Ministre de la Justice,

| De Minister van Justitie,

A. LILAR.

Le Ministre de la Défense nationale,

| De Minister van Landsverdediging,

A. SPINOY.

Projet de loi portant le statut des objecteurs de conscience.

BAUDOUIN,
ROI DES BELGES

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre de l'Intérieur, de Notre Ministre de la Justice et de Notre Ministre de la Défense Nationale,

NOUS AVONS ARRETE ET ARRETONS :

Notre Ministre de l'Intérieur, Notre Ministre de la Justice et Notre Ministre de la Défense Nationale sont chargés de présenter en Notre nom aux Chambres législatives le projet de loi dont la teneur suit :

Article Premier.

Le milicien qui, pour des raisons relevant de considérations religieuses, philosophiques ou morales est convaincu qu'on ne peut tuer son prochain, même sur ordre de l'autorité, peut faire au Ministre de l'Intérieur, par lettre recommandée à la poste, la déclaration qu'il a des objections de conscience contre l'accomplissement du service militaire ou du service militaire armé seulement.

La déclaration est recevable à partir du moment où le milicien fait partie de la réserve de recrutement.

Elle cesse de l'être lorsque le milicien est incorporé dans l'armée ou lorsqu'il est traité comme déserteur en vertu de la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service.

Art. 2.

La déclaration doit être écrite et signée par l'objecteur, indiquer avec précision les raisons qui la justifient et désigner éventuellement les personnes qui pourraient attester sa sincérité.

Si l'objecteur ne sait pas écrire ou signer, sa déclaration est reçue par le commissaire de police ou, à son défaut, par le commandant de gendarmerie du lieu de sa résidence ou de son domicile de milice, qui la fait parvenir au Ministre de l'Intérieur.

Wetsontwerp houdende het statuut van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren.

BOUDEWIJN,
KONING DER BELGEN

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL.

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken, van Onze Minister van Justitie en van Onze Minister van Landsverdediging,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Binnenlandse Zaken, Onze Minister van Justitie en Onze Minister van Landsverdediging zijn gelast in Onze naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel één.

De dienstplichtige die, op grond van godsdienstige, wijsgerige of morele redenen, er van overtuigd is dat men de evenmens niet mag doden, zelfs niet op overheidsbevel, kan, bij ter post aangezekende brief, aan de Minister van Binnenlandse Zaken de verklaring laten geworden dat hij gewetensbezwaren heeft tegen het vervullen van de militaire dienst of van de gewapende militaire dienst alleen.

De verklaring is ontvankelijk vanaf het ogenblik dat de dienstplichtige deel uitmaakt van de wervingsreserve.

Zij is niet meer ontvankelijk wanneer de dienstplichtige bij het leger is ingelijfd of wanneer hij krachtens de dienstplichtwet als deserteur wordt behandeld.

Art. 2.

De verklaring moet door de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren geschreven en ondertekend zijn, zij moet nauwkeurig de redenen opgeven die haar rechtvaardigen en eventueel personen aanwijzen die haar oprechtheid zouden kunnen bevestigen.

Indien de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren niet kan schrijven of tekenen wordt zijn verklaring ontvangen door de politiecommissaris of, bij diens ontstentenis, door de rijkswachtbevelhebber van zijn verblijfplaats of van zijn militie-woonplaats, die ze overmaakt aan de Minister van Binnenlandse Zaken.

Art. 3.

Si la déclaration répond aux conditions de recevabilité et de forme prévues aux articles précédents, l'intéressé est provisoirement inscrit par le Ministre de l'Intérieur sur la liste des objecteurs de conscience.

Cette inscription suspend à l'égard du déclarant l'application des dispositions de la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service relatives à la remise du contingent au centre de recrutement et de sélection.

Elle est notifiée au déclarant dans les trois jours, non compris les dimanches et jours fériés.

La déclaration est considérée comme non avenue dans tous les cas où les obligations militaires de l'intéressé viennent à s'éteindre.

Art. 4.

Le Ministre de l'Intérieur fait recueillir tous renseignements utiles relatifs à l'intéressé, notamment, auprès de l'autorité communale, de la gendarmerie et des autorités judiciaires et militaires.

Il joint au dossier un extrait du casier judiciaire.

Art. 5.

Un mois au plus tard après la réception de la déclaration, le dossier est transmis au président du conseil de l'objection, pour qu'il soit statué sur le bien-fondé de l'objection.

Ce conseil est composé de cinq membres : deux magistrats effectifs ou honoraires dont l'un est choisi en qualité de président, deux avocats inscrits depuis dix ans au moins au tableau de l'Ordre et un fonctionnaire du Ministère de la Justice. Ils sont nommés par le Roi, sur la proposition du Ministre de la Justice. Le Roi désigne en même temps, pour chacun d'eux, un ou plusieurs suppléants.

Un fonctionnaire désigné par le Ministre de l'Intérieur, fait fonction de secrétaire rapporteur.

Le fonctionnement du conseil et la procédure qui y est suivie sont déterminés par le Roi, sur la proposition du Ministre de la Justice.

Art. 6.

Le conseil complète éventuellement l'information prévue à l'article 4.

Le déclarant, qui peut être assisté d'un avocat, comparaît en personne sur invitation qui lui est

Art. 3.

Indien de verklaring aan de in de vorige artikelen gestelde voorwaarden inzake ontvankelijkheid en vorm voldoet, wordt de betrokkene door de Minister van Binnenlandse Zaken voorlopig ingeschreven op de lijst van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren.

Deze inschrijving schorst ten opzichte van de verzoeker de toepassing van het bepaalde in de dienstplichtwet betreffende de overgifte van het contingent aan het recruterings- en selectiecentrum.

Zij wordt binnen drie dagen, zon- en feestdagen niet inbegrepen, aan verzoeker betekend.

De verklaring wordt voor niet bestaande gehouden in al de gevallen waarin voor de betrokkene dienstplicht ophoudt te bestaan.

Art. 4.

De Minister van Binnenlandse Zaken doet betreffende betrokkene alle nuttige inlichtingen inwinnen, onder meer bij de gemeenteoverheid, de rijkswacht en de rechterlijke en militaire overheden.

Hij voegt een uittreksel uit het strafregister bij het dossier.

Art. 5.

Uiterlijk één maand na ontvangst van de verklaring wordt het dossier overgemaakt aan de voorzitter van de raad voor de dienstweigerings opdat deze zich over de gegrondheid van het gewetensbezwaar zou uitspreken.

Die raad bestaat uit vijf leden : twee werkelijke of eremagistraten, waarvan een tot voorzitter wordt gekozen, twee advocaten, die ten minste reeds tien jaar op de tabel van de orde zijn ingeschreven en een ambtenaar van het Ministerie van Justitie. Zij worden benoemd door de Koning, op de voordracht van de Minister van Justitie. De Koning wijst terzelfdertijd voor ieder van hen één of meer plaatsvervangers aan.

Een door de Minister van Binnenlandse Zaken aangewezen ambtenaar doet dienst als secretaris-verslaggever.

De Koning bepaalt, op de voordracht van de Minister van Justitie, de werkwijze van de raad alsmede de rechtspleging die er gevolgd wordt.

Art. 6.

De raad vult eventueel het vooronderzoek aan waarvan sprake in artikel 4.

De verzoeker, die zich kan laten bijstaan door een advocaat, verschijnt in persoon na daartoe

adressée par lettre recommandée déposée à la poste sept jours au moins à l'avance. Le dossier est tenu à sa disposition pendant les quatre jours précédant celui fixé pour sa comparution.

Le conseil entend tous les témoins utiles en même temps que le déclarant qui a le droit de produire tous documents qu'il juge utiles à sa cause. Ces documents sont annexés au dossier.

Si le déclarant ne comparaît pas, le conseil statue sur pièces.

Le déclarant peut, éventuellement, jusqu'à la fin de l'instruction à l'audience, limiter sa déclaration à des objections contre l'accomplissement du service militaire armé seulement.

Les frais de transport en Belgique des témoins sont à charge de l'Etat.

Art. 7

Dans les deux mois de la transmission du dossier, le conseil statue par décision motivée.

La décision est prononcée en séance publique. Elle est notifiée au déclarant dans les trois jours, non compris les dimanches et jours fériés.

Art. 8.

Le Ministre de l'Intérieur et le déclarant peuvent interjeter appel de la décision du conseil de l'objection.

Pour être recevable, l'acte d'appel du déclarant doit indiquer la date de la décision attaquée, être revêtu de la signature de l'appelant et être adressé au Ministre de l'Intérieur par lettre recommandée déposée à la poste quinze jours au plus tard après celui de la notification de la décision.

L'acte d'appel du Ministre de l'Intérieur doit être adressé au déclarant par lettre recommandée déposée à la poste quinze jours au plus tard après celui de la décision. Une copie de cet acte est jointe au dossier.

Art. 9.

L'appel est porté devant le conseil d'appel de l'objection par le Ministre de l'Intérieur dès que celui-ci a notifié son acte d'appel au déclarant ou reçu l'acte de ce dernier.

Le conseil d'appel de l'objection est composé de cinq membres : deux magistrats effectifs ou honoraires dont un magistrat d'une Cour d'appel

te zijn uitgenodigd bij een aangetekende brief die ten minste zeven dagen vooraf op de post wordt afgegeven. Het dossier wordt te zijner beschikking gehouden gedurende de vier dagen welke de voor de verschijning vastgestelde dag voorafgaan.

De raad hoort alle dienstige getuigen en tevens de verzoeker, die het recht heeft alle stukken die hij voor zijn zaak dienstig acht over te leggen. Die stukken worden bij het dossier gevoegd.

Indien de verzoeker niet verschijnt doet de raad uitspraak op de stukken.

De verzoeker kan eventueel, tot bij het einde van het onderzoek ter terechtzitting, zijn verklaring beperken tot bezwaren tegen het vervullen van de gewapende militaire dienst alleen.

De reiskosten in België van de getuigen komen ten laste van de Staat.

Art. 7

Binnen twee maanden nadat het dossier is overgemaakt, doet de raad uitspraak bij met redenen omklede beslissing.

De beslissing wordt in openbare zitting uitgesproken. Zij wordt aan de verzoeker betekend binnen drie dagen, zon- en feestdagen niet inbegrepen.

Art. 8.

De Minister van Binnenlandse Zaken en de de verzoeker kunnen beroep instellen tegen de beslissing van de raad voor de dienstweigering.

Om ontvankelijk te zijn, moet de akte van beroep van de verzoeker de datum van de bestreden beslissing opgeven, ondertekend zijn door de appellant en aan de Minister van Binnenlandse Zaken worden gezonden bij een aangetekende brief die, uiterlijk vijftien dagen na de dag van de betekening van de beslissing, ter post is afgegeven.

De akte van beroep van de Minister van Binnenlandse Zaken moet aan de verzoeker worden gericht bij een ter post aangetekende brief die, uiterlijk vijftien dagen na de dag van de beslissing, ter post is afgegeven. Een afschrift van die akte wordt bij het dossier gevoegd.

Art. 9.

Het beroep wordt door de Minister van Binnenlandse Zaken vóór de raad van beroep voor de dienstweigering gebracht zodra hij zijn akte van beroep aan de verzoeker heeft betekend of hij diens akte heeft ontvangen.

De raad van beroep voor de dienstweigering bestaat uit vijf leden : twee werkelijke of ere-magistraten ,waarvan een magistraat in een Hof

qui en est le président, deux avocats inscrits depuis dix ans au moins au tableau de l'Ordre et un fonctionnaire du Ministère de la Justice. Ils sont nommés par le Roi, sur la proposition du Ministre de la Justice. Le Roi désigne en même temps, pour chacun d'eux, un ou plusieurs suppléants.

Un fonctionnaire, désigné par le Ministre de l'Intérieur, fait fonction de secrétaire rapporteur.

Le fonctionnement de ce conseil ainsi que la procédure qui y est suivie sont déterminés par le Roi, sur la proposition du Ministre de la Justice.

Les dispositions des articles 6 et 7 lui sont applicables.

Art. 10.

Le Ministre de l'Intérieur et le déclarant peuvent se pourvoir en cassation contre la décision du conseil d'appel de l'objection, le Ministre, dans les quinze jours du prononcé et le déclarant, dans les quinze jours de la notification de la décision.

Le pourvoi doit contenir l'exposé des moyens et être revêtu de la signature du demandeur.

Il est adressé, sous pli recommandé à la poste, au greffier de la Cour de cassation.

Le Ministre de l'Intérieur doit, en outre, notifier une copie de son pourvoi au déclarant.

Art. 11.

En même temps que son pourvoi ou dès qu'il est averti du recours du déclarant par le greffier de la Cour de cassation, le Ministre de l'Intérieur fait parvenir à celui-ci une expédition de la décision attaquée et les pièces de procédure.

La Cour statue toutes affaires cessantes.

Art. 12.

Le greffier de la Cour de cassation informe de l'admission ou du rejet du pourvoi le Ministre de l'Intérieur. Celui-ci en fait la notification au déclarant.

Art. 13.

Lorsque la cassation est prononcée, la cause est renvoyée au conseil d'appel de l'objection composé d'autres membres.

van beroep die het voorzitterschap waarneemt, twee advocaten die ten minste reeds tien jaar ingeschreven zijn op de tabel van de orde en een ambtenaar van het Ministerie van Justitie. Zij worden benoemd door de Koning, op de voordracht van de Minister van Justitie. De Koning wijst terzelfdertijd voor ieder van hen één of meer plaatsvervangers aan.

Een door de Minister van Binnenlandse Zaken aangewezen ambtenaar doet dienst als secretaris-verslaggever.

De Koning bepaalt, op de voordracht van de Minister van Justitie, de werkwijze van die raad alsmede de rechtspleging die er gevolgd wordt.

Het bepaalde in de artikelen 6 et 7 is op die raad van toepassing.

Art. 10.

De Minister van Binnenlandse Zaken en de verzoeker kunnen zich in verbreking voorzien tegen de beslissing van de raad van beroep voor de dienstweigering; de Minister kan dit binnen vijftien dagen na de uitspraak en de verzoeker binnen vijftien dagen na de betekening van de beslissing.

De voorziening moet een omschrijving van de middelen bevatten en door de eiser ondertekend zijn.

Zij wordt bij ter post aangetekende brief aan de griffier van het Hof van verbreking gezonden.

De Minister van Binnenlandse Zaken moet bovendien een afschrift van zijn voorziening aan de verzoeker betekenen.

Art. 11.

Tegelijk met zijn voorziening of zodra de griffier van het Hof van verbreking hem heeft medegedeeld dat de verzoeker zich in verbreking heeft voorzien, doet de Minister van Binnenlandse Zaken aan de griffier een uitgifte van de bestreden beslissing en de processtukken toekomen.

Het Hof doet uitspraak met staking van alle andere zaken.

Art. 12.

De griffier van het Hof van verbreking geeft de Minister van Binnenlandse Zaken kennis van de aanvaarding of de verwerping van de voorziening. De Minister geeft hiervan kennis aan de verzoeker.

Art. 13.

In geval van verbreking wordt de zaak verwezen naar de uit andere leden samengestelde raad van beroep voor de dienstweigering.

Si la seconde décision est annulée par les mêmes motifs que ceux de la première cassation, le conseil d'appel doit se conformer à la décision de la Cour sur le point de droit jugé par elle.

Art. 14.

Les notifications prévues aux articles précédents sont faites sous pli recommandé à la poste. La notification est réputée faite le lendemain du jour du dépôt à la poste, non compris les dimanches et jours fériés.

Art. 15.

Sans préjudice de l'application de l'alinéa 5 de l'article 6, la déclaration prévue à l'article premier ne peut être faite qu'une seule fois.

Art. 16.

Si l'inscription est refusée, la suspension prévue par l'alinéa 2 de l'article 3 prend fin dès que la décision devient irrévocable.

Lorsque le contingent dont il devait faire partie a déjà été remis à l'autorité militaire, le déclarant est remis à cette autorité avec le contingent suivant.

Art. 17.

Si l'inscription est accordée par une décision devenue irrévocable et que l'objection porte seulement sur l'accomplissement du service armé, la suspension prévue par l'alinéa 2 de l'article 3 prend fin et l'objecteur est affecté au service de santé ou à un autre service non armé pendant un terme excédant d'une moitié celui qui est imposé aux miliciens faisant partie du même contingent et affectés au même service.

Lorsque le contingent dont il devait faire partie a déjà été remis à l'autorité militaire, l'objecteur est remis à cette autorité avec le contingent suivant.

Art. 18.

Si l'inscription est accordée par une décision devenue irrévocable et que l'objection porte sur l'accomplissement de tout service militaire, l'objecteur est affecté à un corps de protection civile, placé sous la direction du Ministre de l'Intérieur, pendant un terme excédant d'une moitié le terme de service actif le plus long imposé aux miliciens

Indien de tweede beslissing vernietigd wordt om dezelfde redenen als die waarop de eerste verbreking steunde, moet de raad van beroep zich schikken naar de beslissing van het Hof omtrent het rechtspunt dat het beslecht heeft.

Art. 14.

De betekeningen waarvan sprake in de voorgaande artikelen, geschieden bij ter post aangetekende brief. De betekening wordt geacht gedaan te zijn de dag na de afgifte van de brief ter post, zon- en feestdagen niet inbegrepen.

Art. 15.

Onverminderd de toepassing van lid 5 van artikel 6 kan de verklaring, waarvan sprake in het eerste artikel, slechts een enkele maal worden gedaan.

Art. 16.

Wordt de inschrijving geweigerd dan loopt de schorsing, waarvan sprake in het 2de lid van artikel 3, ten einde zodra de beslissing onherroepelijk wordt.

Wanneer het contingent waarvan hij deel moest uitmaken reeds aan de militaire overheid is overgegeven, wordt de verzoeker met het volgende contingent aan die overheid overgegeven.

Art. 17.

Wordt de inschrijving toegestaan bij een onherroepelijk geworden beslissing en slaat de weigering enkel op het vervullen van de gewapende dienst, dan neemt de schorsing waarvan sprake in het tweede lid van artikel 3, een einde en wordt de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren aangewezen voor de gezondheidsdienst of voor een andere niet gewapende dienst, gedurende een termijn die de helft langer duurt dan die opgelegd aan de dienstplichtigen die deel uitmaken van hetzelfde contingent en voor dezelfde dienst aangewezen zijn.

Wanneer het contingent waarvan hij deel moest uitmaken reeds aan de militaire overheid is overgegeven, wordt de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren met het volgende contingent aan die overheid overgegeven.

Art. 18.

Wordt de inschrijving toegestaan bij een onherroepelijk geworden beslissing en slaat de weigering op het vervullen van om het even welke militaire dienst, dan wordt de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren aangewezen voor een korps voor burgerlijke bescherming, geplaatst onder de leiding van de Minister van Binnenlandse Zaken,

faisant partie du contingent normal portant le millésime de l'année durant laquelle il entre en service à la protection civile.

L'objecteur est, en outre, assujetti à des rappels dans les cas et les conditions prévus, pour les miliciens du contingent normal en congé illimité, par la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service.

Art. 19.

Le service et le statut des objecteurs affectés au corps de protection civile visé à l'article 18 sont organisés par le Roi, sur la proposition du Ministre de l'Intérieur. Le Roi détermine notamment l'affectation, le régime d'ordre intérieur, le régime disciplinaire, les congés, ainsi que les allocations dont bénéficient les intéressés et leur famille. Le régime des congés ne peut, en aucun cas, être plus favorable que celui dont bénéficient les militaires en service actif. De même les allocations ne peuvent être supérieures à celles octroyées aux militaires soldés et à leur famille.

Les objecteurs ne peuvent être soumis à des travaux d'ordre militaire.

Art. 20.

§ 1er. — Les dispositions de la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service relatives aux sursis et à la dispense du service pour cause morale, à l'exemption et à l'ajournement pour cause physique, à la mise à la disposition du Ministre des Colonies pour le service dans les territoires d'outre-mer et les décisions prises en vertu de ces dispositions cessent d'être d'application dans les cas prévus aux articles 17 et 18.

§ 2. — L'objecteur visé à l'article 17 bénéficie toutefois du sursis extraordinaire et de la dispense fondée sur les conditions d'octroi de ce sursis au même titre et dans les mêmes conditions que les autres miliciens.

§ 3. — L'objecteur visé à l'article 18 qui, avant d'avoir terminé son service, se trouve dans la situation qui donne droit au sursis extraordinaire est, à sa demande, dispensé du service.

Le conseil supérieur de milice connaît, en premier et dernier ressort, des demandes introduites en vertu de l'alinéa précédent. Les dispositions de

gedurende een termijn die de helft langer is dan de langste werkelijke dienstdtijd opgelegd aan de dienstplichtigen die deel uitmaken van het normaal contingent, genoemd naar het jaar waarin hij bij de burgerlijke bescherming in dienst treedt.

Voor de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren gelden bovendien de wederoproeping in de gevallen en onder de voorwaarden welke bij de dienstplichtwet voor de dienstplichtigen met onbepaald verlof van het normaal contingent zijn voorzien.

Art. 19.

De dienst en het statuut van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren die voor het in artikel 18 bedoelde korps voor burgerlijke bescherming aangewezen zijn, worden ingericht door de Koning, op de voordracht van de Minister van Binnenlandse Zaken. De Koning bepaalt onder meer de dienstaanwijzing, het stelsel van inwendige orde, het tuchtreglement, de verlofregeling, alsmede de vergoedingen waarop de dienstweigeraars en hun gezin recht hebben. De verlofregeling mag, in geen geval, gunstiger zijn dan die welke voor de militairen in actieve dienst geldt. Evenmin mogen de vergoedingen hoger zijn dan die toegekend aan de soldijtrekkende militairen en aan hun gezin.

Aan de dienstweigeraars mag geen werk van militaire aard worden opgelegd.

Art. 20.

§ 1. — Het bepaalde in de dienstplichtwet betreffende het uitstel en de vrijlating van dienst op morele grond, de vrijstelling en de voorlopige afkeuring op lichamelijke grond, de terbeschikkingstelling ten behoeve van de Minister van Koloniën voor dienstvervulling in de overzeese gebiedsdelen en de beslissingen op grond van dit bepaalde genomen houden op van toepassing te zijn in de artikelen 17 en 18 bepaalde gevallen.

§ 2. — De in artikel 17 bedoelde dienstweigeraar uit gewetensbezwaren geniet evenwel het buitengewoon uitstel en de vrijlating gegrond op de toekenningsvoorwaarden van dit uitstel, op dezelfde voet en onder dezelfde voorwaarden als de andere dienstplichtigen.

§ 3. — De in artikel 18 bedoelde dienstweigeraar uit gewetensbezwaren die, alvorens zijn dienst beëindigd te hebben, zich in de toestand bevindt die recht geeft op het buitengewoon uitstel, wordt op zijn verzoek, van de dienst vrijgelaten.

De hoge militieraad neemt in eerste en laatste aanleg kennis van de op grond van het vorige lid ingediende verzoeken. Het bepaalde in de dienst-

la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service relatives à la procédure et au recours en cassation sont d'application.

§ 4. — Le Roi détermine dans quelles conditions l'objecteur visé à l'article 18 est exempté ou licencié pour inaptitude physique.

Art. 21.

Les dispositions légales relatives à la suspension de l'exécution du contrat de travail et du contrat d'emploi en cas d'appel ou de rappel sous les armes, sont applicables lorsqu'il s'agit de l'accomplissement du service imposé à l'objecteur par la présente loi.

Art. 22.

Le déclarant peut, à tout moment de la procédure, retirer sa déclaration.

Il peut également renoncer à son inscription après que la décision qui la lui accorde est devenue irrévocable.

Le retrait de la déclaration ou la renonciation à l'inscription sont adressés par lettre recommandée à la poste au Ministre de l'Intérieur. La déclaration peut aussi être retirée verbalement par l'intéressé au moment de sa comparution devant le conseil.

Le retrait ou la renonciation sont définitifs.

Le retrait de la déclaration a pour effet de placer l'intéressé dans la situation du déclarant à qui l'inscription a été refusée.

En cas de renonciation à l'inscription, l'objecteur affecté au service de santé ou à un autre service non armé reste tenu d'accomplir le terme fixé par l'article 17 et peut être affecté par l'autorité militaire à un autre service ou à une autre unité.

Dans le même cas, l'objecteur affecté au corps de protection civile visé à l'article 18 est remis à l'autorité militaire avec le plus prochain contingent pour être soumis à un service actif pendant un terme égal au service qu'il lui restait à accomplir au corps de protection civile sans que ce terme puisse être inférieur à quatre mois.

Art. 23.

§ 1er. — L'inscription peut être annulée s'il est établi que l'intéressé a employé des manœuvres

pllichtwet betreffende de rechtspleging en de voorziening in verbreking is van toepassing.

§ 4. — De Koning bepaalt onder welke voorwaarden de in artikel 18 bedoelde dienstweigeraar uit gewetensbezwaren wordt vrijgesteld of ontslagen wegens lichamelijke ongeschiktheid.

Art. 21.

De wetsbepalingen betreffende de schorsing van de uitvoering van het arbeidskontraat en van het bediendenkontraat in geval van oproeping of wederoproeping, zijn van toepassing wanneer het gaat om de vervulling van de dienst door deze wet aan de dienstweigeraars opgelegd.

Art. 22.

De verzoeker kan in elke stand van de rechtspleging zijn verklaring intrekken.

Hij kan eveneens afzien van zijn inschrijving, nadat de beslissing, waarbij ze hem wordt toegestaan, onherroepelijk geworden is.

De intrekking van de verklaring of de afstand van de inschrijving wordt bij een ter post aangezekende brief aan de Minister van Binnenlandse Zaken medegedeeld. De verklaring kan door betrokkene ook mondeling ingetrokken worden op het ogenblik dat hij voor de raad verschijnt.

De intrekking of de afstand zijn onherroepelijk.

Het gevolg van de intrekking van de verklaring is dat betrokkene komt te staan in de toestand van de verzoeker aan wie de inschrijving geweigerd werd.

Doet de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren afstand van de inschrijving dan moet hij, indien hij aangewezen was voor de gezondheidsdienst of voor een andere niet gewapende dienst, de bij artikel 17 bepaalde termijn uitdoen en kan hij door de militaire overheid aangewezen worden voor een andere dienst of voor een andere eenheid.

In hetzelfde geval wordt de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren die voor het bij artikel 18 bedoelde korps burgerlijke bescherming is aangewezen, aan de militaire overheid overgegeven met het eerstvolgende contingent voor het volbrengen van werkelijke dienst gedurende een periode die gelijk is aan de dienst die hij in het korps burgerlijke bescherming nog moest uitdoen. Die termijn mag echter niet korter zijn dan vier maanden.

Art. 23.

§ 1. — De inschrijving kan vernietigd worden indien bewezen wordt dat betrokkene bedrieglijke

vres frauduleuses ou a sciemment donné ou laissé donner des renseignements inexacts dans le but de l'obtenir.

Le Ministre de l'Intérieur saisit, à cette fin, le conseil qui a accordé ou confirmé l'inscription.

Les dispositions des articles 6 à 14 sont applicables à la procédure en annulation.

§ 2. — Le conseil compétent ne peut être saisi plus d'un an après le jour où la décision accordant l'inscription est devenue irrévocable.

Toutefois, si une action publique est intentée en raison de faits qui peuvent justifier l'annulation, ce délai est suspendu aussi longtemps qu'il n'a pas été prononcé irrévocablement sur cette action. En cas de condamnation, le délai est, en outre, prorogé jusqu'à l'expiration d'une année à compter du jour où la condamnation est devenue irrévocable.

L'annulation doit intervenir dans l'année qui suit l'expiration du délai déterminé par les deux alinéas précédents.

§ 3. — Si l'annulation est prononcée, l'intéressé est soumis au régime prévu par l'article 22 en cas de renonciation à l'inscription. Il devra en tous cas accomplir, en qualité de milicien ordinaire, un service actif d'une durée au moins égale au terme imposé aux miliciens faisant partie du plus prochain contingent normal.

Art. 24.

Est puni d'un emprisonnement de trois mois à trois ans l'objecteur affecté au corps de protection civile visé à l'article 18 qui s'est soustrait à ses obligations, a refusé de participer à un service commandé ou s'est abstenu à dessein de l'exécuter.

Le coupable peut, en outre, être condamné à l'interdiction conformément à l'article 33 du Code pénal.

Art. 25.

Est puni d'un emprisonnement de huit jours à six mois et d'une amende de 26 à 1.000 francs ou de l'une de ces peines seulement, l'objecteur affecté au corps de protection civile visé à l'article 18, qui a donné, engagé, prêté, exposé en vente, vendu ou détourné soit le matériel, soit les objets d'équipement ou d'habillement, qui lui

handelingen heeft aangewend of wetens onjuiste inlichtingen heeft verstrekt of laten verstrekken met het doel ze te bekomen.

De Minister van Binnenlandse Zaken maakt met dit doel de zaak aanhangig bij de raad die de inschrijving heeft toegestaan of bevestigd.

Het bepaalde in de artikelen 6 tot 14 is van toepassing op de rechtspleging tot vernietiging.

§ 2. — De zaak mag bij de bevoegde raad niet worden aanhangig gemaakt meer dan een jaar na de dag waarop de beslissing, waarbij de inschrijving wordt toegestaan, onherroepelijk geworden is.

Indien echter een publieke vordering werd ingesteld wegens feiten die de vernietiging kunnen rechtvaardigen, wordt die termijn geschorst zolang terzake van die strafvordering geen onherroepelijke uitspraak is gedaan. Volgt er veroordeling dan wordt de termijn bovendien verlengd tot bij het verstrijken van een jaar te rekenen van de dag waarop de veroordeling onherroepelijk geworden is.

De vernietiging moet uitgesproken worden binnen het jaar dat volgt op het verstrijken van de bij de twee vorige leden bepaalde termijn.

§ 3. — Indien de vernietiging wordt uitgesproken, valt de betrokkene onder het stelsel dat artikel 21 bepaalt voor het geval van afstand van inschrijving; hij moet echter alleszins als gewoon dienstplichtige een werkelijke dienst volbrengen van ten minste even lange duur als de dienstdtijd opgelegd aan de dienstplichtigen die van het eerstvolgend normaal contingent deel uitmaken.

Art. 24.

Met gevangenisstraf van drie maanden tot drie jaar wordt gestraft de voor het in artikel 18 bedoelde korps burgerlijke bescherming aangewezen dienstweigeraar uit gewetensbezwaren die zich aan zijn verplichtingen heeft onttrokken, geweigerd heeft deel te nemen aan een bevolen dienst of zich opzettelijk onthouden heeft die dienst uit te voeren.

De schuldige kan bovendien tot de ontzetting worden veroordeeld overeenkomstig artikel 33 van het Wetboek van strafrecht.

Art. 25.

Met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van 26 frank tot 1.000 frank of met een van die straffen alleen wordt gestraft, de voor het in artikel 18 bedoelde korps burgerlijke bescherming aangewezen dienstweigeraar uit gewetensbezwaren, die ofwel het materieel, ofwel de uitrustings- of kledingsstukken,

ont été confiés, les a volontairement détruits ou détériorés ou a refusé de les restituer quand il en était requis.

Est puni d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 26 à 500 francs ou de l'une de ces peines seulement, l'objecteur affecté au corps de protection civile visé à l'article 18, qui s'est rendu coupable d'une négligence grave dans la conservation ou l'entretien soit du matériel, soit des objets d'équipement ou d'habillement, qui lui ont été confiés.

Art. 26.

Est puni d'un emprisonnement de huit jours à deux ans :

- 1° le déclarant qui a employé des manœuvres frauduleuses dans le but d'obtenir son inscription sur la liste des objecteurs de conscience;
- 2° quiconque, dans le but de provoquer l'inscription du déclarant, a fourni une attestation ou des renseignements qu'il savait inexacts.

Art. 27.

Les peines prévues par les articles 25 et 26 sont doublées dans le cas où les infractions visées par ces dispositions ont été commises en temps de guerre ou pendant les époques assimilées au temps de guerre par l'article 7 de la loi du 12 mai 1927 sur les réquisitions militaires.

Les infractions à l'article 24 sont, dans ce cas, punies d'un emprisonnement de deux ans à cinq ans.

Art. 28.

Les dispositions du livre I du Code pénal, sans exception du chapitre VII et de l'article 85, sont applicables aux infractions prévues par la présente loi.

Art. 29.

Les dispositions de la présente loi sont également applicables aux miliciens qui, incorporés dans l'armée avant la date de l'entrée en vigueur de la loi, n'ont pas encore entièrement accompli le terme de service actif imposé par la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service, à la condition que la déclaration soit introduite dans le délai d'un mois à compter de cette date.

die hem zijn toevertrouwd weggegeven, verpand, geleend, te koop gesteld, verkocht of verduisterd heeft, die ze moedwillig vernietigd of beschadigd heeft of die desgevorderd geweigerd heeft ze terug te geven.

Met gevangenisstraf van acht dagen tot een maand en met geldboete van 26 frank tot 500 frank of met een van die straffen alleen wordt gestraft, de voor het in artikel 18 bedoelde korps burgerlijke bescherming aangewezen dienstweigeraar uit gewetensbezwaren, die zich schuldig heeft gemaakt aan ernstige nalatigheid inzake het bewaren of het onderhoud ofwel van het materieel, ofwel van de uitrustings- of kledingsstukken die hem zijn toevertrouwd.

Art. 26.

Met gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar wordt gestraft :

- 1° de verzoeker die bedrieglijke handelingen heeft aangewend om zijn inschrijving op de lijst van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren te bekomen ;
- 2° al wie, om de inschrijving van de verzoeker te bewerkstelligen, een bewijs of inlichtingen heeft bezorgd waarvan hij wist dat ze onjuist waren.

Art. 27.

De bij de artikelen 25 en 26 gestelde straffen worden op het dubbele gebracht ingeval de bij die bepalingen bedoelde misdrijven werden gepleegd in oorlogstijd of gedurende de periodes die bij artikel 7 van de wet van 12 Mei 1927 op de militaire opeisingen met de oorlogstijd worden gelijkgesteld.

De misdrijven tegen artikel 24 worden in dat geval gestraft met gevangenisstraf van twee jaar tot vijf jaar.

Art. 28.

Het bepaalde in boek I van het Wetboek van strafrecht, hoofdstuk VII en artikel 85 niet uitgezonderd, is van toepassing op de in deze wet omschreven misdrijven.

Art. 29.

Het bepaalde in deze wet is eveneens van toepassing op de dienstplichtigen die, alhoewel ze vóór de datum waarop deze wet in werking is getreden bij het leger werden ingelijfd, nog niet volledig de door de dienstplichtwet opgelegde werkelijke diensttermijn hebben vervuld, mits de verklaring ingediend wordt binnen de termijn van één maand te rekenen van die datum.

En cas d'inscription définitive sur la liste des objecteurs de conscience, le temps de service actif accompli ainsi que le temps passé au centre de recrutement et de sélection sont déduits du terme imposé en vertu de l'article 17 ou de l'article 18.

Donné à Bruxelles, le 3 juillet 1957.

Indien ze definitief zijn ingeschreven op de lijst van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren worden de reeds vervulde werkelijke dienstdiensttijd, alsmede de in het recruterings- en selectiecentrum doorgebrachte tijd afgetrokken van de termijn die krachtens artikel 17 of artikel 18 is opgelegd.

Gegeven te Brussel, de 3e Juli 1957.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :
Le Ministre de l'Intérieur,

VAN KONINGSWEGE :
De Minister van Binnenlandse Zaken,

P. VERMEYLEN.

Le Ministre de la Justice,

De Minister van Justitie,

A. LILAR.

Le Ministre de la Défense nationale,

De Minister van Landsverdediging,

A. SPINOY.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre de la Justice, le 25 octobre 1956, d'une demande d'avis sur un projet de loi « portant le statut des objecteurs de conscience », a donné le 13 février 1957 l'avis suivant :

Le projet de loi portant le statut des objecteurs de conscience soulève les observations développées ci-après :

Article 1er.

Le dernier alinéa de cet article dispose que la déclaration d'objection de conscience cesse d'être recevable « lorsque le milicien est incorporé dans l'armée ».

La portée de cette expression doit être déterminée à la lumière des principes qui régissent la loi du 15 juin 1951 sur la milice.

Le milicien est incorporé dans l'armée lorsqu'il a acquis la qualité de militaire et aussi longtemps que cette qualité lui est conservée.

Normalement, la qualité de militaire est acquise lors de l'entrée du milicien au centre de recrutement et de sélection (article 57 de la loi sur la milice). En cas d'aptitude au service, l'incorporation devient définitive. Mais il est d'autres cas. Aux termes de l'article 60 de la loi sur la milice, « le milicien ajourné, non admis au devancement d'appel, ou renvoyé au conseil de revision par le médecin chef du service de santé du centre, perd la qualité de militaire ».

Le cas suivant peut être envisagé en premier lieu. Un milicien a acquis la qualité de militaire en application de l'article 57 de la loi sur la milice. Après examen du médecin du centre, il est ajourné, ce qui entraîne la perte de la qualité de militaire, conformément à l'article 60 précité. Il devra donc acquérir de nouveau cette qualité pour être incorporé dans l'armée et, s'il est reconnu apte, cette incorporation sera définitive. Si la déclaration d'objection n'a pas été faite avant l'entrée au centre de recrutement, elle pourra être introduite depuis le moment où la qualité de militaire a été perdue jusqu'au moment où elle a été recouvrée.

Un deuxième cas peut être envisagé, celui où le milicien, après avoir acquis la qualité de militaire en application de l'article 57 de la loi sur la milice, est renvoyé au conseil de revision par le médecin du centre, parce que celui-ci estime qu'il y a lieu de prononcer l'exemption pour inaptitude définitive (article 59, § 1er, alinéa 2, de la loi sur la milice). Le milicien ainsi renvoyé perd également la qualité de militaire (article 60 de la même loi). Si ultérieurement le conseil de revision estime l'intéressé apte au service, la remise à l'autorité militaire se fera par la transmission des pièces administratives (article 56, § 3, de la même loi). L'intéressé devra être soumis aux formalités de l'incorporation et acquérir à nouveau la qualité de militaire.

C'est encore une fois cette dernière incorporation qui devra être prise en considération pour déterminer la recevabilité de la déclaration d'objection faite après la perte de la qualité de militaire.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 25e oktober 1956 door de Minister van Justitie verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « houdende het statuut van de dienstweigerders uit gewetensbezwaren », heeft de 13e februari 1957 het volgende advies gegeven :

Bij het ontwerp van wet houdende het statuut van de dienstweigerders uit gewetensbezwaren zijn de volgende opmerkingen te maken :

Artikel 1.

Volgens het laatste lid van dit artikel is de verklaring van gewetensbezwaren niet meer ontvankelijk « wanneer de dienstplichtige bij het leger is ingelijfd ».

De betekenis van deze uitdrukking moet worden vastgesteld aan de hand van de beginselen van de dienstplichtwet van 15 juni 1951.

De dienstplichtige is bij het leger ingelijfd wanneer hij de hoedanigheid van militair verkrijgt en zolang hij ze behoudt.

Normaal verkrijgt hij de hoedanigheid van militair wanneer hij in het recruterings- en selectiecentrum aankomt (artikel 57 van de dienstplichtwet). Wordt hij voor de dienst geschikt bevonden, dan wordt de inlijving definitief, maar er zijn nog andere gevallen. Luidens artikel 60 van de dienstplichtwet « verliest de verdaagde, tot vervroegde dienstneming niet toegelaten of door de hoofd-geneesheer van de gezondheidsdienst van het centrum naar de herkeuringsraad verwezen dienstplichtige de hoedanigheid van militair ».

In de eerste plaats kan zich het volgende geval voordoen : een dienstplichtige heeft de hoedanigheid van militair verkregen bij toepassing van artikel 57 van de dienstplichtwet. Na onderzoek door de geneesheer van het centrum wordt hij verdaagd, zodat hij overeenkomstig voornoemd artikel 60 de hoedanigheid van militair verliest. Om bij het leger te worden ingelijfd, moet hij deze hoedanigheid opnieuw verkrijgen en, indien hij geschikt wordt bevonden, wordt deze inlijving definitief. Heeft hij vóór de aankomst in het recruteringscentrum geen verklaring van gewetensbezwaren afgelegd, dan kan hij dit nog doen vanaf het tijdstip waarop hij de hoedanigheid van militair heeft verloren en tot het tijdstip waarop hij deze hoedanigheid opnieuw verkrijgt.

Een tweede geval is mogelijk : de dienstplichtige wordt, na bij toepassing van artikel 57 van de dienstplichtwet de hoedanigheid van militair te hebben verkregen, door de geneesheer van het centrum naar de herkeuringsraad verwezen, omdat de geneesheer van oordeel is, dat vrijstelling wegens definitieve ongeschiktheid moet worden uitgesproken (artikel 59, § 1, tweede lid, van de dienstplichtwet). Ook de aldus verwezen dienstplichtige verliest de hoedanigheid van militair (artikel 60 van dezelfde wet). Bevindt de herkeuringsraad hem achteraf geschikt voor de dienst, dan heeft overgifte aan de militaire overheid op overmaking van de administratieve stukken plaats (artikel 56, § 3, van dezelfde wet). Hij moet opnieuw aan de formaliteiten van de inlijving worden onderworpen en opnieuw de hoedanigheid van militair verkrijgen.

Het is dus andermaal deze laatste inlijving die in aanmerking moet worden genomen om vast te stellen, of de na het verlies van de hoedanigheid van militair gedane verklaring van gewetensbezwaren ontvankelijk is.

Un troisième cas doit être signalé. Aussitôt après avoir acquis la qualité de militaire au centre de recrutement et avant tout examen d'aptitude par le médecin du centre, le milicien fait une déclaration d'objection. Cette déclaration n'est pas recevable et ne pourra donc pas arrêter le cours des opérations ultérieures, parce que, au moment où il l'introduit, l'intéressé est incorporé dans l'armée. Si ultérieurement, il est déclaré apte, il restera incorporé. Si, par contre, il est ajourné ou renvoyé au conseil de revision, il perdra la qualité de militaire en application de l'article 60 de la loi sur la milice et, à partir de ce moment, il sera de nouveau recevable à introduire une déclaration d'objection.

Il est enfin des cas où l'acquisition de la qualité de militaire ne se fait pas au centre de recrutement et de sélection. Il en est notamment ainsi lorsque la remise à l'autorité militaire a lieu par transmission des pièces administratives, après examen médical subi à la Colonie ou au siège d'un poste diplomatique ou consulaire (articles 40, 3e, et 56, § 3, de la loi sur la milice) et que l'intéressé reçoit lecture des lois militaires lorsqu'il rejoint son unité. C'est à ce moment que le milicien sera incorporé.

**

La disposition selon laquelle la déclaration d'objection cesse d'être recevable lorsque le milicien est incorporé dans l'armée a pour conséquence que sera recevable la déclaration introduite notamment par les personnes visées à l'article 97, § 1er, 1° à 3°, de la loi sur la milice. Aux termes de cette disposition, est traité comme déserteur, notamment :

- 1° l'insoumis qui, convoqué pour être remis à l'autorité militaire, en vertu de l'article 66, § 3, alinéa 1er, n'a pas rejoint le centre de recrutement et de sélection dans un certain délai ;
- 2° le milicien compris dans le contingent qui, appelé pour accomplir le terme du service actif avant d'avoir acquis la qualité de militaire, n'a pas rejoint son corps ou service dans un certain délai ;
- 3° le milicien de la réserve de recrutement qui, appelé au service en vertu de l'article 2, § 4, ne s'est pas rendu à l'endroit désigné dans un certain délai. En outre, les infractions visées par cette disposition sont passibles des peines prévues par le Code pénal militaire.

Article 2.

Aux termes de cet article, « la déclaration doit être écrite et signée par l'objecteur, indiquer avec précision les raisons qui la justifient et désigner les personnes qui pourraient attester sa sincérité ».

Il est possible que l'objecteur ne puisse pas désigner des personnes susceptibles d'attester sa sincérité, parce qu'il se pourrait que l'intéressé n'ait pas manifesté ses convictions à des tiers. Pour tenir compte de cette hypothèse, le texte devrait être rédigé comme suit : « ... désigner éventuellement les personnes qui pourraient attester sa sincérité ».

Op een derde geval moet nog worden gewezen. Zodra de dienstplichtige in het recruteringscentrum de hoedanigheid van militair verkrijgt, doet hij vóór elk onderzoek naar zijn geschiktheid door de geneesheer van het centrum, een verklaring van gewetensbezwaren. Deze verklaring is niet ontvankelijk, zodat ze de verdere gang van de verichtingen niet kan tegenhouden, omdat de belanghebbende op het tijdstip van het indienen van zijn verklaring bij het leger was ingelijfd. Wordt hij achteraf geschikt bevonden, dan blijft hij ingelijfd. Wordt hij daarentegen verdaagd of naar de herkeuringsraad verwezen, dan verliest hij, bij toepassing van artikel 60 van de dienstplichtwet, de hoedanigheid van militair en wordt zijn verklaring van gewetensbezwaren vanaf dit tijdstip opnieuw ontvankelijk.

Tenslotte zijn er nog gevallen waar de hoedanigheid van militair niet in het recruterings- en selectiecentrum wordt verkregen, onder meer wanneer de overgifte aan de militaire overheid plaats heeft op overmaking van administratieve stukken, na keuring in de Kolonie of ten zetel van een diplomatieke of consulaire post (artikelen 40, 3°, en 56, § 3, van de dienstplichtwet), en wanneer hem, nadat hij zich bij zijn eenheid heeft gevoegd, de militaire wetten worden voorgelezen. Op dat tijdstip wordt de dienstplichtige ingelijfd.

**

De bepaling, dat de verklaring van gewetensbezwaren niet meer ontvankelijk is wanneer de dienstplichtige bij het leger is ingelijfd, betekent dat de verklaring ontvankelijk is wanneer zij ingediend wordt onder meer door de personen bedoeld in artikel 97, § 1, 1° tot 3°, van de dienstplichtwet. Volgens dit artikel wordt als deserteur behandeld :

- 1° de dienstweigeraar die krachtens artikel 66, § 3, eerste lid, is opgeroepen om aan de militaire overheid overgegeven te worden en zich niet binnen een zekere termijn bij het recruterings- en selectiecentrum heeft aangemeld ;
- 2° de in het contingent opgenomen dienstplichtige die, tot vervulling van zijn werkelijke diensttermijn opgeroepen voordat hij de hoedanigheid van militair heeft verkregen, zich binnen een zekere termijn niet bij zijn korps of dienst heeft gevoegd ;
- 3° de dienstplichtige uit de werfreserve die krachtens artikel 2, § 4, opgeroepen, zich binnen een zekere termijn niet naar de hem aangewezen plaats heeft begeven. Tenslotte staan op de in dit artikel bedoelde misdrijven straffen die in het Militair Strafwetboek zijn gesteld.

Artikel 2.

Volgens dit artikel « moet de verklaring door de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren geschreven en ondertekend zijn, en moet zij nauwkeurig de redenen opgeven die haar rechtvaardigen en de personen aanwijzen die haar oprechtheid zouden kunnen bevestigen ».

Het is mogelijk, dat de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren niemand kan aanwijzen die zijn oprechtheid kan bevestigen, omdat hij bijvoorbeeld zijn overtuiging niet aan derden heeft medegedeeld. Om in dit geval te voorzien, dient de tekst als volgt te worden gelezen : « ... en eventueel personen aanwijzen die de oprechtheid ervan zouden kunnen bevestigen ».

Articles 3 et 5.

Aux termes de l'article 3 du projet, « si la déclaration répond aux conditions prévues aux articles précédents, l'intéressé est provisoirement inscrit par le Ministre de l'Intérieur sur la liste des objecteurs de conscience », et « cette inscription suspend à l'égard du déclarant l'application des dispositions de la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service relatives à la remise du contingent au centre de recrutement et de sélection ».

L'article 5, alinéa 1er, du projet, dispose : « un mois au plus tard après la réception de la déclaration, le dossier est transmis au président du conseil de l'objection pour être statué sur la sincérité de l'objection ».

La déclaration répond aux conditions prévues aux articles 1er et 2 lorsqu'elle a été faite dans les formes imposées et qu'elle est recevable : lettre recommandée formulant des objections de conscience, déclaration écrite et signée par l'objecteur, indication précise des raisons qui la justifient, désignation éventuelle des personnes qui pourraient attester la sincérité, déclaration éventuellement reçue par le commissaire de police ou le commandant de gendarmerie, déclaration faite à l'époque prévue à l'article 1er, alinéas 2 et 3.

Ces conditions remplies, le Ministre doit procéder à l'inscription provisoire de l'objecteur. Il ne pourrait pas refuser celle-ci pour le motif que les raisons invoquées par le déclarant ne relèvent pas « de considérations religieuses, philosophiques ou morales », mais bien de considérations politiques, ou pour le motif que l'objecteur n'est pas convaincu « qu'on ne peut tuer son prochain, même sur ordre de l'autorité ». Ce sont là des conditions de fond dont l'appréciation appartient au conseil de l'objection et non pas au Ministre.

Il résulte de ce qui précède que la mission confiée au conseil de l'objection est en réalité plus large que ne le prévoit le texte de l'article 5, alinéa 1er, aux termes duquel le conseil ne statue que sur la sincérité de l'objection. En effet, si le conseil estime que les convictions professées par l'objecteur relèvent de considérations politiques, il pourra rejeter la demande, alors même que ces convictions sont parfaitement sincères.

Le conseil aura donc à statuer, non seulement sur la sincérité de l'objecteur mais aussi sur la nature des considérations qu'il invoque et sur l'objet de sa conviction. C'est sur le bien-fondé de l'objection dans son ensemble qu'il devra se prononcer, ce qui inclut évidemment l'examen de la sincérité mais ne limite pas à cet examen la mission du conseil.

Pour tenir compte des observations qui précèdent, la rédaction suivante est proposée :

« Article 3. — Si la déclaration répond aux conditions de recevabilité et de forme prévues... (le surplus comme au projet).

« Article 5, alinéa 1er. — Un mois au plus tard après la réception de la déclaration, le dossier est transmis au président du conseil de l'objection, pour qu'il soit statué sur le bien-fondé de l'objection. »

**

Artikelen 3 en 5.

Artikel 3 zegt : « Indien de verklaring aan de in de vorige artikelen gestelde voorwaarden voldoet, wordt de betrokkene door de Minister van Binnenlandse Zaken voorlopig ingeschreven op de lijst van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren. » « Deze inschrijving schorst ten opzichte van de verzoeker de toepassing van het bepaalde in de dienstplichtwet betreffende de overgifte van het contingent aan het recruterings- en selectiecentrum. »

Artikel 5, eerste lid, van het ontwerp zegt : « Uiterlijk één maand na ontvangst van de verklaring wordt het dossier overgemaakt aan de voorzitter van de raad voor de dienstweigering opdat deze zich zou uitspreken over de oprechtheid van de weigering. »

Aan de in de artikelen 1 en 2 gestelde voorwaarden voldoet de verklaring wanneer zij volgens de voorgescreven vormen is gedaan en ontvankelijk is : aangetekende brief waarbij gewetensbezwaren naar voren worden gebracht, door de dienstweigeraar ondertekende schriftelijke verklaring, nauwkeurige opgave van de redenen tot verantwoording van deze verklaring, eventuele aanwijzing van personen die de oprechtheid zouden kunnen bevestigen, verklaring die eventueel door de politiecommissaris of de rijkswachtbevelhebber in ontvangst is genomen, verklaring gedaan op het tijdstip bedoeld in artikel 1, tweede en derde lid.

Wanneer aan deze voorwaarden is voldaan, moet de Minister de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren voorlopig als zodanig doen inschrijven. Deze inschrijving zou hij niet mogen weigeren omdat de redenen van de declarant « niet op godsdienstige, wijsgerige of morele overwegingen berusten, maar wel op politieke overwegingen » of nog omdat de dienstweigeraar niet overtuigd is, « dat men de evenmens niet mag doden zelfs niet op overheidsbevel ». Het betreft hier grondvoorwaarden die niet de Minister maar wel de raad voor de dienstweigering ter beoordeling staan.

Hieruit volgt, dat de taak van de raad voor de dienstweigering in werkelijkheid ruimer is dan bepaald in de tekst van artikel 5, eerste lid, volgens hetwelk hij zich alleen over de oprechtheid van de weigering uitsprekt. De raad kan immers, indien de overtuiging van de dienstweigeraar naar zijn oordeel op politieke overwegingen berust, de aanvraag verwerpen, ook al is die overtuiging volkomen oprecht.

De raad zal dus niet alleen over de oprechtheid van de dienstweigeraar, maar ook over de aard van de aangevoerde overwegingen en over het onderwerp van zijn overtuiging uitspraak moeten doen. De raad moet zich dus over de gegrondheid van de weigering in haar geheel uitspreken, hetgeen uiteraard het onderzoek naar de oprechtheid insluit, ofschoon de taak van de raad zich daar niet toe beperkt.

Met inachtneming van bovenstaande opmerkingen wordt de volgende tekst voorgesteld :

« Artikel 3. — Indien de verklaring aan de in de vorige artikelen gestelde voorwaarden inzake ontvankelijkheid en grond voldoet... (voorts als in het ontwerp)...

« Artikel 5, eerste lid. — Uiterlijk één maand na ontvangst van de verklaring wordt het dossier overgemaakt aan de voorzitter van de raad voor de dienstweigering opdat deze zich over de gegrondheid van het gewetensbezwaar zou uitspreken. »

**

L'article 3, alinéa 3, dispose que l'inscription sur la liste des objecteurs « est notifiée au déclarant dans les quarante-huit heures ».

Compte tenu de la modification proposée pour l'article 14 du projet, il y aurait lieu de rédiger le texte comme suit : « ... dans les trois jours, non compris les dimanches et jours fériés ».

**

L'article 3, alinéa 4, du projet dispose que « la déclaration est considérée comme non avenue en cas d'exemption de l'intéressé pour cause physique ».

L'exposé des motifs s'exprime à cet égard comme suit :

« Cette inscription (sur la liste des objecteurs de conscience, conformément à l'article 3) a pour effet de mettre en mouvement la procédure de vérification et de suspendre à l'égard du déclarant l'application des dispositions de la loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service relatives à la remise du contingent au centre de recrutement et de sélection, dispositions qui font actuellement l'objet du chapitre VI de la loi du 15 juin 1951.

» Mais les dispositions de cette loi, qui concernent les opérations de milice préalables à cette remise, restent d'application afin d'éviter toute perte de temps inutile et de permettre la vérification de l'aptitude physique du déclarant au service.

» Si, au cours de ces opérations, le déclarant est exempté du service militaire pour cause physique, sa déclaration est considérée comme non avenue car, dans ce cas, l'intéressé est complètement libéré de ses obligations militaires, même en temps de guerre, et n'a plus aucun intérêt à invoquer l'objection de conscience.

» Cette règle énoncée par le dernier alinéa de l'article 3, s'applique aussi dans le cas où l'intéressé était déjà exempté avant d'avoir fait sa déclaration. »

Ce texte de l'exposé des motifs n'envisage pas l'exemption pour cause physique postérieure à l'intervention du centre de recrutement et de sélection (article 59 de la loi sur la milice).

Et cependant, ce cas d'exemption ne doit pas être exclu. Il peut se faire, en effet, que l'exemption pour cause physique d'un milicien se produise postérieurement au moment où il a acquis la qualité de militaire en application de l'article 57 de la loi sur la milice. Ce sera le cas lorsque le milicien est renvoyé au conseil de revision par le médecin du centre, parce que ce dernier estime qu'il y a lieu de prononcer l'exemption pour inaptitude définitive (article 59, § 1er, alinéa 2, de la loi sur la milice) .

Supposons qu'un milicien n'ait pas fait de déclaration d'objection avant d'acquiescer pour la première fois la qualité de militaire lors de son entrée au centre de recrutement et de sélection. Il est examiné par le médecin du centre qui le renvoie au conseil de revision, renvoi qui a pour conséquence de faire perdre au milicien sa qualité de militaire (article 60 de la loi précitée). A partir de ce moment, le milicien peut encore faire sa déclaration d'objection, puisqu'il n'est pas incorporé dans l'armée (voir plus haut le commentaire de l'article 1er du projet). Dès lors, si le conseil de revision l'exempte, la déclaration qu'il aurait faite, soit avant, soit après cette exemption, devra être considérée également comme non avenue.

Artikel 3, derde lid, bepaalt, dat « de inschrijving op de lijst van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren binnen achtenveertig uren aan verzoeker wordt betekend ».

Met inachtneming van de wijziging die voor artikel 14 van het ontwerp wordt aanbevolen, leze men de tekst als volgt : « ... binnen drie dagen, zon- en feestdagen niet inbegrepen... ».

**

Artikel 3, vierde lid, van het ontwerp bepaalt, dat « de verklaring voor niet bestaande wordt gehouden ingeval betrokkene op lichamelijke grond vrijgesteld wordt ».

De memorie van toelichting verklaart in dit verband :

« Die inschrijving (op de lijst van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren overeenkomstig artikel 3) brengt de toetsingsprocedure aan de gang en heeft ook als gevolg dat ten opzichte van de verzoeker de toepassing van het bepaalde in de dienstplichtwet betreffende de overgifte van het contingent aan het recruterings- en selectiecentrum (hoofdstuk VI van de wet van 15 juni 1951) geschorst wordt.

» De bepalingen in deze wet welke betrekking hebben op de militieverrichtingen, die bedoelde overgifte voorafgaan, blijven evenwel van toepassing om alle nutteloos tijdverlies te vermijden en om het mogelijk te maken verzoeker naar zijn lichamelijke geschiktheid voor de dienst te onderzoeken.

» Wordt de verzoeker in de loop van die verrichtingen op lichamelijke grond vrijgesteld, dan wordt zijn verklaring voor niet bestaande gehouden want in dit geval is betrokkene volledige ontslagen van zijn militaire verplichtingen, zelfs in oorlogstijd, en heeft hij er geen belang meer bij zijn toevlucht te nemen tot de dienstweigering uit gewetensbezwaren.

» Die regel, welke in het laatste lid van artikel 3 is opgenomen, geldt eveneens ingeval betrokkene reeds vrijgesteld was alvorens hij zijn verklaring gedaan had. »

Deze tekst van de memorie van toelichting houdt geen rekening met de vrijstelling op lichamelijke grond na het onderzoek in het recruterings- en selectiecentrum (artikel 59 van de dienstplichtwet).

Nochtans mag dit geval van vrijstelling niet worden uitgesloten. Het kan immers gebeuren, dat een dienstplichtige op lichamelijke grond wordt vrijgesteld nadat hij, bij toepassing van artikel 57 van de dienstplichtwet, de hoedanigheid van militair heeft verkregen. Dit zal het geval zijn wanneer de dienstplichtige door de geneesheer van het centrum naar de herkeuringsraad wordt verwezen omdat die geneesheer oordeelt dat vrijstelling wegens definitieve ongeschiktheid moet worden uitgesproken (artikel 59, § 1, tweede lid, van de dienstplichtwet).

Gesteld dat een dienstplichtige geen verklaring van gewetensbezwaren heeft ingediend vooraleer hij bij zijn aankomst in het recruterings- en selectiecentrum voor de eerste maal de hoedanigheid van militair verkrijgt, dan wordt hij onderzocht door de geneesheer van het centrum die hem naar de herkeuringsraad verwijst, met het gevolg dat hij zijn hoedanigheid van militair verliest (artikel 60 van genoemde wet). Hij kan dan nog steeds een verklaring van gewetensbezwaren indienen, aangezien hij niet bij het leger is ingelijfd (zie commentaar op artikel 1 van het ontwerp). Stelt de herkeuringsraad hem vrij, dan moet de verklaring die hij vóór of na deze vrijstelling mocht hebben ingediend, ook als onbestaande worden beschouwd.

Article 7.

Cette disposition porte que la décision du conseil de l'objection « est notifiée au déclarant dans les quarante-huit heures du prononcé ».

Pour les raisons développées à propos de l'article 3, alinéa 3, il y aurait lieu de rédiger le texte comme suit : « ... dans les trois jours, non compris les dimanches et jours fériés ».

Article 8.

Par souci de concordance avec l'alinéa 2, il y aurait lieu de rédiger l'alinéa 3 comme suit :

« L'acte d'appel du Ministre de l'Intérieur doit être adressé au déclarant par lettre recommandée déposée à la poste quinze jours au plus tard après celui de la décision. Une copie de cet acte est jointe au dossier. »

Article 10.

Cet article prévoit un pourvoi en cassation contre la décision du conseil d'appel de l'objection. La disposition s'inspire de l'article 51 de la loi du 15 juin 1951 sur la milice, qui permet de soumettre à la censure de la Cour de cassation les décisions du conseil supérieur de milice et celles des conseils de revision.

Les décisions du conseil d'appel de l'objection et du conseil supérieur de milice sont incontestablement des décisions administratives. S'il n'en était pas autrement disposé par la loi, le recours au Conseil d'Etat contre les décisions du conseil d'appel de l'objection serait, en raison de la nature administrative de la juridiction, de droit en vertu de l'article 9 de la loi du 23 décembre 1946. Néanmoins, le contrôle de la légalité de ces décisions a été soustrait au Conseil d'Etat pour être confié à la Cour de cassation.

Lorsque le Conseil d'Etat n'existait pas, il était normal que l'on déférât pareilles décisions à la censure de la Cour de cassation, à défaut d'un autre organe plus spécialement compétent pour exercer une telle censure. Mais depuis la loi du 23 décembre 1946, c'est le Conseil d'Etat qui est devenu le juge de droit commun en matière administrative.

Dans ces conditions, il appartiendra aux Chambres législatives d'apprécier si, par souci d'établir un parallélisme avec la loi sur la milice, il y a lieu de maintenir l'intervention de la Cour de cassation ou s'il n'est pas préférable de s'orienter dans la voie nouvelle ouverte par la création du Conseil d'Etat, en confiant à cette juridiction le contrôle de la légalité des décisions du conseil d'appel de l'objection.

Si l'intervention du Conseil d'Etat était préférée à celle de la Cour de cassation, les dispositions du projet relatives au recours en cassation devraient être modifiées et simplifiées en conséquence.

Le recours au Conseil d'Etat contre les décisions du conseil d'appel de l'objection étant de droit, il n'est pas indispensable de l'instituer spécialement. Néanmoins, un texte est nécessaire en l'espèce pour préciser, d'une part, quel est le Ministre compétent pour introduire le recours et, d'autre part, le délai dans lequel ce recours doit être introduit, étant donné qu'aux termes du projet, ce délai est différent de celui prévu par le règlement de procédure du Conseil d'Etat.

Artikel 7.

Dit artikel bepaalt, dat de beslissing van de raad voor de dienstweigering aan de verzoeker betekend wordt binnen achtenveertig uren na de uitspraak.

Om de redenen uiteengezet bij artikel 3, derde lid, lezen de tekst als volgt : « ... binnen drie dagen, zon- en feestdagen niet inbegrepen ».

Artikel 8.

Voor de overeenstemming met het tweede lid kan het derde lid als volgt worden gelezen :

« De akte van beroep van de Minister van Binnenlandse Zaken moet aan de verzoeker worden gericht bij een ter post aangetekende brief die uiterlijk vijftien dagen na de dag van de beslissing ter post is afgegeven. Een afschrift van die akte wordt bij het dossier gevoegd. »

Artikel 10.

Dit artikel stelt cassatieberoep open tegen de beslissing van de raad van beroep voor de dienstweigering. Het sluit aan bij artikel 51 van de dienstplichtwet van 15 juni 1951, dat toestaat beslissingen van de hoge militieraad en van de herkeuringsraden aan het toezicht van het Hof van cassatie te onderwerpen.

De beslissingen van de raad van beroep voor de dienstweigering en van de hoge militieraad zijn ontegensprekelijk administratieve beslissingen. Beroep tegen beslissingen van de raden van beroep voor de dienstweigering zou dus, behalve indien de wet anders bepaalt, op grond van artikel 9 van de wet van 23 december 1946 rechtens bij de Raad van State moeten worden ingediend, wegens de administratieve aard van de rechtsmacht. Niettemin is het toezicht op de wettigheid van deze beslissingen aan de Raad van State onttrokken en aan het Hof van cassatie opgedragen.

Vóór de Raad van State bestond, lag het voor de hand, dat het Hof van Cassatie met deze taak werd belast ; er was immers geen ander, meer in het bijzonder bevoegd lichaam om een dergelijke controle uit te oefenen. Sedert de wet van 23 december 1946 is de Raad van State echter de gewone rechter in administratieve zaken geworden.

Het zal dan ook zaak van de Wetgevende Kamers zijn, te oordelen of het parallelisme met de dienstplichtwet zover moet worden doorgetrokken, dat het Hof van cassatie terzake bevoegd blijft, dan wel of het niet verkieslijk is de nieuwe weg op te gaan die bij de oprichting van de Raad van State is ingeslagen en de controle over de wettigheid van de beslissingen van de raad van beroep voor de dienstweigering dus aan deze instelling op te dragen.

Mocht de bevoegdheid van de Raad van State worden verkozen boven die van het Hof van cassatie, dan moeten de voorschriften van het ontwerp in verband met het cassatieberoep dienovereenkomstig gewijzigd en vereenvoudigd worden.

Aangezien het beroep bij de Raad van State tegen beslissingen van de raad van beroep voor de dienstweigering rechtens zou plaats hebben, behoeft dit beroep niet noodzakelijk speciaal te worden ingevoerd. Toch is terzake een tekst nodig, die zou bepalen welke Minister bevoegd is om het beroep in te stellen en binnen welke termijn het moet worden ingesteld, want, volgens het ontwerp, is deze termijn niet dezelfde als in de procedureregeling van de Raad van State.

Si le Gouvernement entendait, par ailleurs, que les recours devant le Conseil d'Etat soient suspensifs, ce point devrait être précisé dans le texte également.

Le texte ci-après est proposé pour tenir compte des éventualités qui précèdent. Il remplacerait les articles 10, 11 et 12 du projet.

« Article 10. — Le Ministre de l'Intérieur et le déclarant peuvent introduire un recours contre la décision du conseil d'appel de l'objection devant la section d'administration du Conseil d'Etat, conformément à l'article 9 de la loi du 23 décembre 1946, le Ministre dans les quinze jours du prononcé, et le déclarant dans les quinze jours de la notification de la décision. »

» Les recours sont suspensifs. »

Article 12.

Cette disposition, qui s'inspire de l'article 53, § 3, de la loi sur la milice, porte que le greffier de la Cour de cassation informe de l'admission ou du rejet du pourvoi le Ministre de l'Intérieur, qui notifie la décision au déclarant.

Dans l'intention du Gouvernement, le Ministre de l'Intérieur ne doit pas notifier au déclarant une copie in extenso de la décision, mais uniquement l'objet de l'information reçue du greffier, savoir l'admission ou le rejet du pourvoi.

Le texte ci-après traduirait mieux cette intention :

« Le greffier de la Cour de cassation informe de l'admission ou du rejet du pourvoi le Ministre de l'Intérieur. Celui-ci en fait la notification au déclarant. »

Article 13.

Cet article dispose :

« Lorsque la cassation est prononcée, la cause est renvoyée au conseil d'appel de l'objection composé d'autres membres.

» Si la seconde décision est annulée par les mêmes motifs que ceux de la première cassation, le conseil d'appel doit se conformer à la décision de la Cour sur le point de droit jugé par elle. »

Ce texte est la transposition de l'article 54 de la loi du 15 juin 1951 sur la milice.

Dans l'hypothèse où un recours devant le Conseil d'Etat serait admis, il y aurait lieu de modifier la disposition qui précède en s'inspirant des précédents législatifs en la matière (1).

Le texte ci-après, qui deviendrait l'article 11 du projet, tient compte de cette observation :

« Lorsque le Conseil d'Etat prononce l'annulation d'une décision du conseil d'appel de l'objection, l'affaire est ren-

Mocht de Regering overigens nog wensen dat de beroepen bij de Raad van State opschortend zijn, dan moet ook dit in de tekst tot uiting komen.

Met het oog op de hierboven geschetste mogelijkheid wordt, ter vervanging van de artikelen 10, 11 en 12 van het ontwerp, de volgende tekst voorgesteld :

« Artikel 10. — Tegen de beslissing van de raad van beroep voor de dienstweigering kunnen de Minister van Binnenlandse Zaken en de verzoeker in beroep komen bij de afdeling administratie van de Raad van State overeenkomstig artikel 9 van de wet van 23 december 1946, de Minister binnen vijftien dagen na de uitspraak en de verzoeker binnen vijftien dagen na de kennisgeving van de beslissing.

» De beroepen zijn opschortend. »

Artikel 12.

Dit artikel, dat aansluit bij artikel 53, § 3, van de dienstplichtwet, bepaalt dat « de griffier van het Hof van cassatie van de aanvaarding of van de verwerping van de voorziening kennis geeft aan de Minister van Binnenlandse Zaken, die de beslissing aan de verzoeker betekent ».

Volgens de bedoeling van de Regering moet geen afschrift in extenso van de beslissing, maar alleen de mededeling die de Minister van de griffier heeft ontvangen, namelijk de aanvaarding of de verwerping van de voorziening, worden betekend.

De volgende tekst zou deze bedoeling beter tot uiting brengen :

« De griffier van het Hof van cassatie geeft de Minister van Binnenlandse Zaken kennis van de aanvaarding of de verwerping van de voorziening. De Minister geeft hiervan kennis aan de verzoeker. »

Artikel 13.

Dit artikel zegt :

« In geval van verbreking wordt de zaak verwezen naar de uit andere leden samengestelde raad van beroep voor de dienstweigering.

» Indien de tweede beslissing vernietigd wordt om dezelfde redenen als die waarop de eerste verbreking steunde, moet de raad van beroep zich schikken naar de beslissing van het Hof omtrent het rechtspunt dat het beslecht heeft. »

Dit artikel transposeert artikel 54 van de dienstplichtwet van 15 juni 1951.

Ingeval wordt aanvaard, dat het beroep bij de Raad van State komt, dient deze bepaling gewijzigd te worden naar het voorbeeld van de precedenteren in vroegere wetten (1).

In de onderstaande tekst, die artikel 11 van het ontwerp zou worden, is met deze opmerking rekening gehouden :

« Wordt de beslissing van de raad van beroep voor de dienstweigering door de Raad van State vernietigd,

(1) Voir notamment :

1° l'article unique de la loi du 2 février 1955 modifiant l'article 3 de la loi du 24 juillet 1952 relative à la procédure en matière des statuts des résistants civils et des réfractaires, des déportés pour le travail obligatoire de la guerre 1940-1945, des étrangers prisonniers politiques, des prisonniers politiques et de leurs ayants droit et des résistants par la presse clandestine ;

2° l'article 23 de la loi du 15 mars 1954 relative aux pensions de dédommagement des victimes civiles de la guerre 1940-1945 et de leurs ayants droit.

(1) Zie onder meer :

1° het enig artikel van de wet van 2 februari 1955 tot wijziging van artikel 3 van de wet van 24 juli 1952 betreffende de procedure in zake de statuten der burgerlijke weerstanders en werkweigeraars, der gedeporteerden voor de verplichte arbeidsdienst tijdens de oorlog 1940-1945, der buitenlanders politieke gevangenen, der politieke gevangenen en hun rechthebbenden en der weerstanders door de sluikpers ;

2° artikel 23 van de wet van 15 maart 1954 betreffende de herstellpensioenen voor de burgerlijke slachtoffers van de oorlog 1940-1945 en hun rechthebbenden.

voyée devant le conseil d'appel de l'objection autrement composé, qui doit se conformer à l'arrêt du Conseil d'Etat sur le point de droit jugé par lui. »

*
**

Dans l'éventualité où l'intervention du Conseil d'Etat serait admise, les articles 14 et suivants du projet deviendraient les articles 12 et suivants. Les références à un article déterminé du projet devraient tenir compte de ce changement de numérotation.

Article 14.

Aux termes de cet article.

« les notifications prévues aux articles précédents sont faites sous pli recommandé à la poste. La remise du pli à la poste vaut notification. »

Cette disposition a notamment pour conséquence de faire courir les délais de recours à partir de la date à laquelle la lettre recommandée notifiant la décision a été déposée à la poste.

Pareil système offre l'inconvénient de battre en brèche la notion même de notification puisque le délai prend cours à un moment où l'intéressé ne saurait avoir reçu la notification qui lui est destinée. Il serait plus rationnel de faire courir le délai à partir du lendemain du jour du dépôt à la poste, sauf à exclure les dimanches et jours fériés, puisque les plis recommandés sont normalement délivrés dans les vingt-quatre heures en Belgique.

L'article 14 pourrait, dès lors, être rédigé comme suit :

« Article 14. — Les notifications prévues aux articles précédents sont faites sous pli recommandé à la poste. La notification est réputée faite le lendemain du jour du dépôt à la poste, non compris les dimanches et jours fériés. »

Article 17.

Cet article dispose :

« Si l'inscription est accordée et que l'objection porte seulement sur l'accomplissement du service armé, l'objecteur est affecté au service de santé ou à un autre service non armé pendant un terme excédant d'une moitié celui qui est imposé aux miliciens faisant partie du même contingent et affectés au même service. »

Comme le fait l'article 16 du projet pour le cas où l'inscription est refusée, l'article 17 devrait préciser également que la suspension prévue par l'alinéa 2 de l'article 3 prend fin et que, si le contingent dont l'objecteur devait faire partie a déjà été remis à l'autorité militaire, l'intéressé sera remis à cette autorité avec le contingent suivant.

Le texte ci-après tient compte de cette observation :

« Article 17. — Si l'inscription est accordée par une décision devenue irrévocable et que l'objection porte seulement sur l'accomplissement du service armé, la suspension prévue par l'alinéa 2 de l'article 3 prend fin et l'objecteur est affecté au service de santé ou à un autre service non armé pendant un terme excédant d'une moitié celui qui est

dan wordt de zaak naar de anders samengestelde raad van beroep verwezen ; deze is verplicht zich te gedragen naar het arrest van de Raad van State met betrekking tot de daarin besliste rechtsvraag. »

*
**

Wordt de bevoegdheid van de Raad van State aanvaard, dan zouden de artikelen 14 en volgende van het ontwerp moeten worden vernummers tot 12 en volgende. De verwijzingen naar deze artikelen zouden in het ontwerp aan deze vernummers moeten worden aangepast.

Artikel 14.

Dit artikel zegt :

« De betekeningen waarvan sprake in de voorgaande artikelen geschieden bij ter post aangetekende brief. De afgifte van de brief op de post geldt als betekening. »

Dit voorschrift heeft onder meer tot gevolg dat de termijnen van beroep ingaan de dag waarop de aangetekende brief, waarbij de beslissing ter kennis wordt gebracht, ter post is bezorgd.

Het door het ontwerp aangenomen uitgangspunt voor de termijn van beroep levert het bezwaar op, dat het begrip kennisgeving zelf erdoor wordt ontzenuwd, aangezien de termijn ingaat op een tijdstip waarop de betrokkene de voor hem bestemde kennisgeving niet eens heeft kunnen ontvangen. Het ware dienstiger, de termijn te doen ingaan vanaf de dag na die van de terpostbezorging, met dien verstande dat zon- en feestdagen niet worden medegerekend, want in België worden aangetekende brieven normaal binnen vierentwintig uren besteld.

Artikel 14 kan dus beter als volgt worden gelezen :

« Artikel 14. — De betekeningen waarvan sprake in de voorgaande artikelen geschieden bij ter post aangetekende brief. De betekening wordt geacht gedaan te zijn de dag na de afgifte van de brief ter post, zon- en feestdagen niet inbegrepen. »

Artikel 17.

Dit artikel zegt :

« Wordt de inschrijving toegestaan en slaat de weigering enkel op het vervullen van de gewapende dienst, dan wordt de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren aangewezen voor de gezondheidsdienst of voor een andere niet gewapende dienst, gedurende een termijn die de helft langer duurt dan die opgelegd aan de dienstplichtigen die deel uitmaken van hetzelfde contingent en voor dezelfde dienst aangewezen zijn. »

Zoals artikel 16 van het ontwerp doet voor het geval dat de inschrijving wordt geweigerd, dient ook artikel 17 te bepalen, dat de schorsing waarvan sprake in het tweede lid van artikel 3 een einde neemt en dat de betrokkene, ingeval het contingent waarvan hij deel moest uitmaken reeds aan de militaire overheid werd overgegeven, alsdan aan die overheid wordt overgegeven met het volgende contingent.

In de volgende tekst is met deze opmerkingen rekening gehouden :

« Artikel 17. — Wordt de inschrijving toegestaan bij een onherroepelijk geworden beslissing en slaat de weigering enkel op het vervullen van de gewapende dienst, dan neemt de schorsing waarvan sprake in het tweede lid van artikel 3 een einde en wordt de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren aangewezen voor de gezondheidsdienst of

imposé aux miliciens faisant partie du même contingent et affectés au même service.

» Lorsque le contingent dont il devait faire partie a déjà été remis à l'autorité militaire, l'objecteur est remis à cette autorité avec le contingent suivant. »

Articles 18 et 19.

A propos de l'affectation de l'objecteur au corps de protection civile et du régime auquel il y sera soumis, l'exposé des motifs s'exprime comme suit :

« Il est à remarquer cependant qu'après leur incorporation dans le Corps de protection civile, les objecteurs de conscience seront soumis non au régime qui est actuellement applicable dans ce Corps, mais à un régime particulier qui comportera leur affectation dans des unités de ce service en dehors de leur résidence et avec obligation de séjourner dans les cantonnements.

L'article 19 prévoit, en outre, que le service et le statut des objecteurs de conscience au Corps de protection civile seront organisés par le Roi qui déterminera notamment le régime disciplinaire, les congés, ainsi que les allocations dont bénéficient les intéressés et leur famille ».

Il résulte des explications fournies au Conseil d'Etat que le premier alinéa de ce texte indique certains éléments qui seront contenus dans l'arrêté royal à prendre en vertu de l'article 19 du projet et que l'expression « en outre », employée au deuxième alinéa du même texte, est donc inadéquate.

Si le Gouvernement entendait que le Roi, lorsqu'il prendra les dispositions prévues par l'article 19, soit lié par les déclarations contenues dans le premier alinéa précité, il ne suffirait pas qu'elles figurent dans l'exposé des motifs, mais elles devraient être inscrites dans le texte même du projet.

*
**

Par souci de concordance avec l'article 17 proposé, il y aurait lieu de rédiger comme suit le début de l'article 18 :

« Article 18. — Si l'inscription est accordée par une décision devenue irrévocable et que l'objection porte sur l'accomplissement de tout service militaire, l'objecteur est affecté au corps de protection civile... (le surplus comme au projet)... ».

*
**

Article 21.

La première phrase de l'alinéa 3 serait mieux rédigée comme suit :

« Le retrait de la déclaration ou la renonciation à l'inscription sont adressés par lettre recommandée à la poste au Ministre de l'Intérieur. »

voor een andere niet gewapende dienst, gedurende een termijn die de helft langer duurt dan die opgelegd aan de dienstplichtigen die deel uitmaken van hetzelfde contingent en voor dezelfde dienst aangewezen zijn.

» Wanneer het contingent waarvan hij deel moest uitmaken reeds aan de militaire overheid is overgegeven, wordt de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren met het volgende contingent aan die overheid overgegeven. »

Artikelen 18 en 19.

In verband met de aanwijzing van de dienstweigeraar voor het Korps Burgerlijke Bescherming en met de aldaar geldende regeling verklaart de memorie van toelichting het volgende :

« Er dient nochtans opgemerkt dat na hun inlijving in het Korps Burgerlijke Bescherming, de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren zullen onderworpen worden niet aan het regime dat thans van toepassing is in dit Korps, maar aan een bijzonder regime dat in principe hun indeling zal voorzien in de eenheden van die dienst buiten hun verblijfplaats en met verplichting in kwartieren te verblijven. »

Artikel 19 bepaalt bovendien dat « De dienst en het statuut van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren, die voor het Korps Burgerlijke Bescherming aangewezen zijn, ingericht worden door de Koning, die onder meer het tuchtreglement, de verloven, alsmede de vergoedingen bepaalt, waarop de dienstweigeraars en hun gezin recht hebben ».

Volgens de uitleg die aan de Raad van State is verstrekt, geeft het eerste lid van deze tekst een aantal punten aan die geregeld zullen worden in het krachtens artikel 19 van het ontwerp uit te vaardigen koninklijk besluit, zodat het woord « bovendien » in het tweede lid van artikel 18 minder juist is.

Bedoelt de Regering het zo, dat de Koning bij het uitvaardigen van de in artikel 19 in het vooruitzicht gestelde voorzieningen gebonden zal zijn door de verklaringen van voornoemd eerste lid, dan is het niet voldoende dat deze verklaringen in de memorie van toelichting worden opgenomen : zij behoren in de tekst zelf van het ontwerp te worden neergelegd.

*
**

Voor de overeenstemming met het voorgestelde artikel 17 leze men het begin van artikel 18 als volgt :

« Artikel 18. — Wordt de inschrijving toegestaan bij een onherroepelijk geworden beslissing en slaat de weigering op het vervullen van om het even welke militaire dienst, dan wordt de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren aangewezen voor het Korps Burgerlijke Bescherming... (voorts zoals in het ontwerp)... ».

*
**

Artikel 21.

De eerste volzin van het derde lid kan beter als volgt worden gelezen :

« De intrekking van de verklaring of de afstand van de inschrijving wordt bij een ter post aangetekende brief aan de Minister van Binnenlandse Zaken medegedeeld. »

Article 22.

Quant au § 1er :

Le premier alinéa du projet dispose :

« L'inscription peut être annulée s'il est établi que l'intéressé a employé des manœuvres frauduleuses ou a sciemment donné ou laissé donner des renseignements inexacts dans le but de l'obtenir. »

Cette disposition s'inspire de l'article 88, alinéa 1er, de la loi du 15 juin 1951 sur la milice.

L'article 24 du projet frappe d'une peine le déclarant qui a employé des manœuvres frauduleuses pour obtenir son inscription et quiconque, en vue de provoquer l'inscription du déclarant, a fourni une attestation ou des renseignements qu'il savait inexacts.

Il en résulte que, hormis le cas de manœuvres frauduleuses, l'objecteur n'est pas punissable pour avoir sciemment donné lui-même ou laissé donner des renseignements inexacts (comparez avec l'article 96 de la loi sur la milice). En pareil cas, le comportement de l'objecteur pourra uniquement être sanctionné par l'annulation de l'inscription, tandis que le tiers qui aura fourni des renseignements qu'il savait inexacts, en vue de provoquer l'inscription du déclarant, sera punissable en vertu de l'article 24 du projet.

Il y a lieu d'observer que l'expression « a sciemment... laissé donner des renseignements inexacts », qui traduit adéquatement les intentions du Gouvernement, ne concorde pas avec le texte néerlandais (heeft... doen verstrekken). Ce dernier texte devrait donc être mis en harmonie avec le texte français.

**

Le deuxième alinéa du projet dispose :

« Le Ministre de l'Intérieur saisit, à cette fin, le conseil dont émane la décision accordant l'inscription. »

Dans l'intention du Gouvernement, il va de soi que si le conseil de l'objection a accordé l'inscription et que cette décision a été confirmée par le conseil d'appel de l'objection, c'est exclusivement celui-ci qui sera compétent pour statuer sur l'annulation de l'inscription.

Quant au § 2 :

Le projet dispose comme suit :

« L'annulation ne peut intervenir plus d'un an après le jour où la décision accordant l'inscription est devenue irrévocable.

» Toutefois, si une action publique est intentée en raison de faits qui peuvent justifier l'annulation, ce délai est suspendu aussi longtemps qu'il n'a pas été prononcé définitivement sur cette action. En cas de condamnation, le délai est, en outre, prorogé jusqu'à l'expiration d'une année à compter du jour où la condamnation est devenue irrévocable. »

Cette disposition s'inspire de l'article 88, alinéa 5, de la loi sur la milice.

Artikel 22.

Wat § 1 betreft :

Het eerste lid van het ontwerp zegt :

« De inschrijving kan vernietigd worden indien bewezen wordt dat betrokkene bedrieglijke handelingen heeft aangewend of wetens en willens onjuiste inlichtingen heeft verstrekt of doen verstrekken met het doel ze te bekomen. »

Dit voorschrift sluit aan bij artikel 88, eerste lid, van de dienstplichtwet van 15 juni 1951.

Artikel 24 van het ontwerp stelt straffen ten aanzien van « de verzoeker die bedrieglijke handelingen heeft aangewend om zijn inschrijving op de lijst van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren te bekomen » en ten aanzien van hem « die om de inschrijving van de verzoeker te bewerkstelligen, een bewijs of inlichtingen heeft bezorgd waarvan hij wist dat ze onjuist waren ».

Hieruit volgt dat de dienstweigeraar, behalve in het geval van bedrieglijke handelingen, niet kan worden gestraft om met zijn weten onjuiste inlichtingen te hebben verstrekt of te hebben doen verstrekken (vergelijk met artikel 96 van de dienstplichtwet). In zodanig geval zullen de gedragingen van de dienstweigeraar alleen door vernietiging van de inschrijving kunnen worden gestraft, terwijl, krachtens artikel 24 van het ontwerp, strafbaar zal zijn de derde die, om de inschrijving van de verzoeker te bewerkstelligen, inlichtingen heeft verstrekt waarvan hij wist dat ze onjuist waren.

Hierbij moge worden opgemerkt, dat de uitdrukking « wetens en willens onjuiste inlichtingen heeft verstrekt of doen verstrekken » niet overeenstemt met de Franse tekst (a sciemment... laissé donner des renseignements inexacts) die de bedoeling van de Regering juist weer geeft. De Nederlandse tekst moet dus met de Franse in overeenstemming worden gebracht.

**

Het tweede lid van het ontwerp zegt :

« De Minister van Binnenlandse Zaken maakt met dit doel de zaak aanhangig bij de raad die de beslissing, waarbij de inschrijving wordt toegestaan, heeft uitgesproken. »

In de bedoeling van de Regering spreekt het vanzelf, dat in geval de raad voor de dienstweigering de inschrijving heeft toegestaan en de raad van beroep voor de dienstweigering deze beslissing heeft bevestigd, alleen de raad van beroep bevoegd zal zijn om over de vernietiging van de inschrijving uitspraak te doen.

Wat § 2 betreft :

Het ontwerp bepaalt :

« De vernietiging mag niet geschieden meer dan één jaar na de dag waarop de beslissing, waarbij de inschrijving wordt toegestaan, onherroepelijk geworden is.

» Indien echter een publieke vordering werd ingesteld wegens feiten die de vernietiging kunnen rechtvaardigen, wordt die termijn geschorst zolang terzake van die strafvordering geen eindvonnis is uitgesproken. Volgt er veroordeling, dan wordt de termijn bovendien verlengd tot bij het verstrijken van één jaar te rekenen van de dag waarop de veroordeling onherroepelijk geworden is. »

Dit voorschrift sluit aan bij artikel 88, vijfde lid, van de dienstplichtwet.

Le terme « irrévocable », employé au premier alinéa, signifie en l'espèce que la décision accordant l'inscription n'est plus susceptible d'aucun des recours prévus par le projet, même d'un recours en cassation.

Il résulte des renseignements fournis au Conseil d'Etat que le mot « définitivement », employé au deuxième alinéa, a le sens de « irrévocablement », c'est-à-dire qu'il vise le cas où la décision répressive n'est plus susceptible d'aucune voie de recours, même extraordinaire. Pour uniformiser la terminologie du deuxième alinéa, le terme « irrévocablement » devrait être substitué à « définitivement ».

Il résulte, d'autre part, du texte précité qu'une décision d'annulation ne peut intervenir plus d'un an après le jour où l'inscription a acquis un caractère irrévocable.

Cela implique que toute décision de la juridiction de fond prononçant l'annulation de l'inscription doit intervenir dans le délai d'une année dont question ci-dessus. La juridiction de fond ne pourrait statuer en dehors de ce délai, ni pour annuler une inscription, ni pour confirmer une annulation d'inscription prononcée dans l'année par la juridiction du premier degré, ni même pour annuler une inscription à la suite d'un renvoi après cassation intervenu dans le délai d'un an.

Un exemple précisera la portée de ces principes.

Le conseil d'appel de l'objection a prononcé l'annulation d'une inscription dans le délai d'un an et un pourvoi en cassation est introduit contre cette décision.

Si le pourvoi est rejeté, même après l'expiration de ce délai, aucun problème ne se pose, l'annulation ayant été prononcée par la juridiction de fond dans le délai légal d'un an.

Si, par contre, la Cour de cassation casse la décision d'annulation et renvoie l'affaire dans le délai d'un an devant le conseil d'appel de l'objection, cette dernière juridiction ne pourra annuler l'inscription si elle statue après l'expiration de ce délai.

Les mêmes principes valent, *mutatis mutandis*, si c'est au Conseil d'Etat et non à la Cour de cassation qu'est confiée la mission de contrôler la légalité des décisions administratives en matière d'objection de conscience.

Quant au § 3 :

Le projet dispose :

« Si l'annulation est prononcée, l'intéressé est soumis au régime prévu par l'article précédent en cas de renonciation à l'inscription, mais doit accomplir un service actif d'une durée au moins égale au terme imposé aux miliciens faisant partie du plus prochain contingent normal. »

Cette disposition serait plus clairement rédigée comme suit :

« Si l'annulation est prononcée, l'intéressé est soumis au régime prévu par l'article 21 en cas de renonciation à l'inscription. Il devra en tous cas accomplir, en qualité de milicien ordinaire, un service militaire d'une durée au moins égale au terme imposé aux miliciens faisant partie du plus prochain contingent normal. »

De term « onherroepelijk » in het eerste lid betekent hier, dat de beslissing die de inschrijving toestaat, niet meer kan worden bestreden door enig in het ontwerp bepaald beroep, ook niet door cassatieberoep.

Volgens de uitleg die aan de Raad van State is verstrekt, betekent de term « eindvonnis » in het tweede lid hetzelfde als « onherroepelijk », dit wil zeggen dat hier bedoeld wordt het geval dat tegen de beslissing in strafzaken geen enkel, zelfs buitengewoon rechtsmiddel meer openstaat. Om de terminologie van het tweede lid eenvoudiger te maken, vervange men de woorden « geen eindvonnis is uitgesproken » door « geen onherroepelijke uitspraak is gedaan ».

Voorts blijkt uit de tekst, dat de vernietiging niet meer kan worden uitgesproken wanneer meer dan een jaar verstreken is na de dag waarop de inschrijving onherroepelijk is geworden.

Dit betekent, dat elke beslissing van de rechter ten gronde die tot de vernietiging van de inschrijving besluit, binnen de hierboven bedoelde termijn van een jaar tot stand moet komen. Na die termijn zou de rechter geen uitspraak meer kunnen doen, noch om een inschrijving te vernietigen noch om een vernietiging van inschrijving te bevestigen die binnen het jaar door de rechter in eerste aanleg zou zijn uitgesproken, noch zelfs om een inschrijving te vernietigen ingevolge een verwijzing na cassatie binnen de termijn van een jaar.

Een voorbeeld moge deze beginselen toelichten.

De raad van beroep voor de dienstweigering heeft binnen de termijn van een jaar een inschrijving vernietigd. Tegen deze beslissing wordt cassatieberoep ingesteld.

Indien het beroep zelfs na het verstrijken van deze termijn wordt verworpen, is er geen probleem : de vernietiging is immers binnen de wettelijke termijn van een jaar uitgesproken door de rechter ten gronde.

Wordt de beslissing tot vernietiging daarentegen door het Hof van cassatie vernietigd en wordt de zaak binnen de termijn van een jaar naar de raad van beroep voor de dienstweigering verwezen, dan zal de raad van beroep de inschrijving niet kunnen vernietigen, indien hij na het verstrijken van deze termijn uitspraak doet.

Dezelfde beginselen gelden *mutatis mutandis* indien de controle over de wettigheid van de administratieve beslissingen inzake dienstweigering uit gewetensbezwaren niet aan het Hof van cassatie maar aan de Raad van State wordt opgedragen.

Wat § 3 betreft :

Het ontwerp bepaalt :

« Indien de vernietiging wordt uitgesproken, valt betrokkene onder het stelsel bij het vorig artikel bepaald voor het geval van afstand van inschrijving, maar hij moet een werkelijke dienst volbrengen waarvan de duur ten minste gelijk moet zijn aan de dienstdaag die wordt opgelegd aan de dienstplichtigen die deel uitmaken van het eerstvolgend normaal contingent. »

Dit voorschrift kan duidelijker als volgt worden geleverd :

« Indien de vernietiging wordt uitgesproken, valt de betrokkene onder het stelsel dat artikel 21 bepaalt voor het geval van afstand van inschrijving ; hij moet echter alleszins als gewoon dienstplichtige een militaire dienst volbrengen van ten minste even lange duur als de dienstdaag opgelegd aan de dienstplichtigen die van het eerstvolgende normaal contingent deel uitmaken. »

La modification de texte proposée se justifie par les raisons suivantes :

Le terme « service actif » employé par le projet est ambigu. L'objecteur de conscience versé au service de santé (service militaire non armé) accomplit un service actif, mais il ne l'accomplit pas en qualité de milicien ordinaire. Or, l'intention du projet est de soumettre en toute hypothèse l'objecteur dont l'inscription est annulée à un 'service' militaire, armé ou non armé, en qualité de milicien ordinaire, étant entendu que la durée de ce service sera au moins égale au terme imposé aux militaires faisant partie du plus prochain contingent normal.

Quelques exemples permettront de préciser la portée de la disposition :

- 1° un objecteur de conscience est versé au service de santé. Trois mois après son entrée au service son inscription est annulée. L'intéressé devra faire, en qualité de milicien ordinaire, soit au service de santé, soit dans un autre service militaire, armé ou non armé, un terme complémentaire de service de 27 — 3, soit 24 mois, cette dernière durée n'étant pas inférieure au terme ordinaire de milice (18 mois).

Si l'annulation était intervenue onze mois après l'entrée en service, l'intéressé aurait dû accomplir un service complémentaire, non pas de 16 mois (27 — 11 = 16), mais de 18 mois, représentant une durée au moins égale au terme de milice ordinaire. Dans ce cas, l'objecteur sera donc astreint à faire un terme de service total supérieur à 27 mois.

De même si l'annulation était intervenue plus de 27 mois après l'entrée en service — hypothèse qui peut se réaliser dans le cas de l'action publique expressément visée au § 2 de l'article 22 du projet — l'intéressé aurait dû subir, en plus des 27 mois déjà accomplis en qualité d'objecteur, un service militaire complémentaire de 18 mois, soit un total de 45 mois.

- 2° Si nous prenons le cas d'un objecteur de conscience affecté au corps de protection civile, l'intéressé devra faire, en qualité de milicien ordinaire, dans un service militaire armé ou non armé, un terme complémentaire de service identique à celui indiqué dans les exemples qui précèdent.

Articles 23 à 26.

Ces articles contiennent les dispositions pénales du projet.

L'article 23 dispose :

« Est puni d'un emprisonnement de trois mois à trois ans l'objecteur affecté au corps de protection civile qui s'est soustrait à ses obligations, a refusé de participer à un service commandé ou s'est abstenu à dessein de l'exécuter.

» Le coupable peut, en outre, être condamné à l'interdiction conformément à l'article 33 du Code pénal. »

Cette disposition s'inspire en partie de l'article 28 du Code pénal militaire, qui s'applique notamment aux objec-

De volgende redenen wettigen de voorgestelde tekstwijziging :

De term « werkelijke dienst », die door het ontwerp wordt gebruikt, is dubbelzinnig. De dienstweigeraar uit gewetensbezwaren die voor de gezondheidsdienst (niet gewapende militaire dienst) wordt aangewezen, volbrengt een werkelijke dienst maar niet in de hoedanigheid van gewoon dienstplichtige. Het ontwerp echter bedoelt, de dienstweigeraar wiens inschrijving wordt vernietigd, in alle gevallen tot gewapende of niet gewapende militaire dienst als gewoon dienstplichtige te verplichten, met dien verstande dat deze dienst tenminste even lang moet duren als de dienstdaag opgelegd aan de dienstplichtigen die van het eerstvolgende normaal contingent deel uitmaken.

Enige voorbeelden zullen de strekking van dit voorschrift toelichten :

- 1° een dienstweigeraar uit gewetensbezwaren wordt voor de gezondheidsdienst aangewezen. Drie maanden na zijn indiensttreding wordt zijn inschrijving vernietigd. De belanghebbende zal dan als gewoon dienstplichtige, in de gezondheidsdienst of in een andere al dan niet gewapende militaire dienst een bijkomende diensttermijn moeten volbrengen van 27-3 zijnde 24 maanden, aangezien dergelijke diensttermijn niet minder bedraagt dan de gewone dienstplichttermijn (18 maanden).

In geval de vernietiging elf maanden na de indiensttreding wordt uitgesproken, moet de belanghebbende een bijkomende dienst volbrengen niet van 16 maanden (27 — 11 = 16) maar van 18 maanden, zijnde een termijn die ten minste gelijk is aan de gewone dienstdaag. In dit geval zal de dienstweigeraar dus verplicht worden, een diensttermijn van meer dan 27 maanden te volbrengen.

Indien de inschrijving meer dan 27 maanden na de indiensttreding wordt vernietigd — welk geval zich kan voordoen bij een publieke vordering als bedoeld in § 2 van artikel 22 van het ontwerp. — moet de belanghebbende behalve de reeds als dienstweigeraar doorgebrachte 27 maanden nog een bijkomende militaire dienst volbrengen van 18 maanden, dit is samen 45 maanden.

- 2° Nemen wij het geval van een dienstweigeraar uit gewetensbezwaren die voor het Korps Burgerlijke Bescherming wordt aangewezen, dan zal de belanghebbende als gewoon dienstplichtige in een al dan niet gewapende militaire dienst een bijkomende diensttermijn moeten volbrengen van dezelfde duur als in de bovenstaande voorbeelden.

Artikelen 23 tot 26.

Deze artikelen bevatten de strafbepalingen van het ontwerp.

Artikel 23 zegt :

« Met gevangenisstraf van drie maanden tot drie jaar wordt gestraft de voor het Korps Burgerlijke Bescherming aangewezen dienstweigeraar die zich aan zijn verplichtingen heeft onttrokken, geweigerd heeft deel te nemen aan een bevolen dienst of zich opzettelijk onthouden heeft die dienst uit te voeren.

» De schuldige kan bovendien tot de ontzetting worden veroordeeld overeenkomstig artikel 33 van het Wetboek van strafrecht. »

Dit voorschrift sluit gedeeltelijk aan bij artikel 28 van het Militair Strafwetboek, dat namelijk van toepassing

teurs de conscience qui ne sont pas affectés au corps de protection civile.

Il en résulte que les juridictions ordinaires seront seules compétentes à l'égard des objecteurs faisant partie du corps de protection civile, alors que les juridictions militaires sont compétentes pour les autres objecteurs.

*
**

L'article 24 du projet dispose :

« Est puni d'un emprisonnement de huit jours à deux ans :

- 1° le déclarant qui a employé des manœuvres frauduleuses dans le but d'obtenir son inscription sur la liste des objecteurs de conscience ;
- 2° quiconque, dans le but de provoquer l'inscription du déclarant, a fourni une attestation ou des renseignements qu'il savait inexacts. »

Aux termes de l'article 25 du projet :

« Les peines prévues par l'article 24 sont doublées dans le cas où les infractions visées par cette disposition ont été commises en temps de guerre ou pendant les époques assimilées au temps de guerre par l'article 7 de la loi du 12 mai 1927 sur les réquisitions militaires.

» Les infractions à l'article 23 sont, dans ce cas, punies d'un emprisonnement de deux ans à cinq ans. »

L'arrêté royal du 11 mars 1954 portant statut du corps de protection civile comprend également des sanctions pénales dans ses articles 35 et 36.

« Article 35. — Est passible d'un emprisonnement de huit jours à six mois et d'une amende de 26 à 1.000 francs ou d'une de ces peines seulement, le membre du personnel du corps convaincu d'avoir donné, engagé, prêté, exposé en vente, vendu ou détourné le matériel, les objets d'équipement ou d'habillement qui lui sont confiés, de les avoir volontairement détruits ou détériorés ou d'avoir refusé de les restituer quand il en était requis.

» Article 36. — Est passible d'un emprisonnement de huit jours à six mois et d'une amende de 26 à 1.000 francs ou d'une de ces peines seulement, le membre du personnel du corps qui, en temps de guerre, pendant les époques assimilées au temps de guerre, telles qu'elles sont définies à l'article 7 de la loi du 12 mai 1927 sur les réquisitions militaires ou lors d'événements calamiteux en temps de paix, se soustrait à ses obligations, refuse de participer à un service commandé, s'abstient à dessein d'exécuter un service commandé, se rend coupable d'une grave négligence dans la conservation ou l'entretien du matériel ou des objets d'équipement ou d'habillement qui lui sont confiés. »

Comme le note l'exposé des motifs, ces articles 35 et 36 ne sont pas applicables aux objecteurs de conscience affectés au corps de protection civile.

Les faits prévus par l'article 35 ne seront, dès lors, punissables que dans la mesure où ils sont sanctionnés par le droit pénal commun.

Quant à l'article 36, il est reproduit partiellement par l'article 23 du projet, lequel est complété pour le temps de guerre par l'article 25, alinéa 2, du projet.

blijft op dienstweigeraars uit gewetensbezwaren die niet voor het Korps Burgerlijke Bescherming worden aangewezen.

Daaruit volgt dat de gewone rechtbanken bij uitsluiting bevoegd zijn ten aanzien van dienstweigeraars die deel uitmaken van het Korps Burgerlijke Bescherming, terwijl de militaire rechtbanken bevoegd zijn ten aanzien van de overige dienstweigeraars.

*
**

Artikel 24 zegt :

« Met gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar wordt gestraft :

- 1° de verzoeker die bedrieglijke handelingen heeft aangewend om zijn inschrijving op de lijst van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren te bekomen ;
- 2° al wie, om de inschrijving van de verzoeker te bewerkstelligen, een bewijs of inlichtingen heeft bezorgd waarvan hij wist dat ze onjuist waren. »

Artikel 25 zegt :

« De bij artikel 24 gestelde straffen worden op het dubbele gebracht ingeval de bij die bepalingen bedoelde misdrijven werden gepleegd in oorlogstijd of gedurende de periodes die bij artikel 7 van de wet van 12 mei 1927 op de militaire opeisingen met de oorlogstijd worden gelijkgesteld.

» De misdrijven tegen artikel 23 worden in dat geval gestraft met gevangenisstraf van twee jaar tot vijf jaar. »

Het koninklijk besluit van 11 maart 1954 houdende statuut van het Korps Burgerlijke Bescherming bevat in de artikelen 35 en 36 eveneens strafbepalingen.

« Artikel 35. — Met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van 26 tot 1.000 frank of met een van die straffen alleen wordt gestraft, het lid van het personeel van het korps, schuldig bevonden aan het geven, verpanden, lenen, te koop stellen, verkopen of verduisteren van materieel, uitrustings- of kledingsstukken, die hem zijn toevertrouwd, dat ze moedwillig heeft vernietigd of beschadigd of dat desgevorderd weigert ze terug te geven.

» Artikel 36. — Met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van 26 tot 1.000 frank of met een van die straffen alleen wordt gestraft, het lid van het personeel van het korps dat in oorlogstijd, tijdens daarmee gelijkgestelde periodes zoals bepaald bij artikel 7 van de wet van 12 mei 1927 op de militaire vorderingen of tijdens rampspoedige gebeurtenissen in vreedstijd, zijn verplichtingen niet nakomt, weigert deel te nemen aan een opgelegde dienst, zich met opzet er van onthoudt een opgelegde dienst uit te voeren, zich schuldig maakt aan ernstige nalatigheid inzake het bewaren of het onderhoud van het materieel en de uitrustings- of kledingsstukken, die hem zijn toevertrouwd. »

Zoals de memorie van toelichting aanstipt, zijn deze artikelen 35 en 36 niet van toepassing op de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren die voor het Korps Burgerlijke Bescherming zijn aangewezen.

De in artikel 35 omschreven feiten zullen dus alleen strafbaar zijn in zover zij onder het gemeen strafrecht vallen.

Artikel 36 van zijn kant wordt gedeeltelijk herhaald door artikel 23 van het ontwerp, dat ten aanzien van de oorlogstijd nog aangevuld wordt door artikel 25, tweede lid, van het ontwerp.

Les différences suivantes existent entre l'article 36 de l'arrêté royal, d'une part, et les articles 23 et 25, alinéa 2, du projet, d'autre part :

- 1° tant en temps de paix qu'en temps de guerre, le projet prévoit des peines plus lourdes que l'arrêté ;
- 2° le projet ne prévoit pas spécialement le cas « d'événements calamiteux en temps de paix ». L'article 23 dispose pour le temps de paix en général et l'article 25, alinéa 2, ne prévoit aucune augmentation de peine pour le cas d'événements calamiteux en temps de paix. Il en résulte que l'article 23 sera applicable à l'objecteur de conscience qui refuse d'obéir en temps de paix, que ce soit ou non « lors d'événements calamiteux » ;
- 3° l'article 36 de l'arrêté royal prévoit une sanction pour le membre du personnel du corps qui « se rend coupable d'une grave négligence dans la conservation ou l'entretien du matériel et des objets d'équipement ou d'habillement qui lui sont confiés. » Le projet ne vise pas ce cas.

Il résulte de ce qui précède que le projet diffère de l'arrêté royal du 11 mars 1954, d'une part, en ce qu'il n'applique pas aux objecteurs certaines dispositions reprises dans les articles 35 et 36 de cet arrêté et, d'autre part, en ce qu'il prévoit des peines plus graves pour certaines infractions visées par l'arrêté, lorsque ces infractions ont été commises par des objecteurs de conscience.

OBSERVATION FINALE.

Le projet ne règle pas les questions que pose le concours de ses dispositions avec les dispositions de la loi sur la milice relatives à la dispense du service pour cause morale et aux sursis.

La même observation peut être formulée en ce qui concerne certaines personnes visées par l'article 16 de la loi sur la milice, qui règle la mise à la disposition du Ministre des Colonies pour le service dans les territoires d'outre-mer.

Ignorant sur ce point les intentions du Gouvernement, le Conseil d'Etat s'abstient de proposer des textes.

La chambre était composée de

MM. F. LEPAGE, conseiller d'Etat, président ;
G. HOLOYE et G. VAN BUNNEN, conseillers d'Etat ;
A. BERNARD et Ch. VAN REEPINGHEN, assesseurs de la section de législation ;
R. DECKMYN, greffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. F. LEPAGE. Le rapport a été présenté par M. E. JOACHIM, auditeur général.

Le Greffier, — De Griffier,
(s./w. get.) R. DECKMYN.

Pour expédition délivrée au Ministre de la Justice.
Le 27 février 1957.

Le Greffier du Conseil d'Etat,

(s./w. get.) R. DECKMYN.

De volgende verschillen bestaan tussen artikel 36 van het koninklijk besluit en de artikelen 23 en 25, tweede lid, van het ontwerp :

- 1° zowel in vreedstijd als in oorlogstijd stelt het ontwerp zwaardere straffen dan het besluit ;
- 2° het ontwerp voorziet niet uitdrukkelijk het geval van « rampspoedige gebeurtenissen in vreedstijd ». Artikel 23 treft voorzieningen voor de vreedstijd in het algemeen en artikel 25, tweede lid, kent geen enkele strafverzwaring voor het geval van « rampspoedige gebeurtenissen in vreedstijd ». Hieruit volgt dat artikel 23 toepassing zal vinden op de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren, die weigert te gehoorzamen in vreedstijd, al dan niet bij rampspoedige gebeurtenissen ;
- 3° artikel 36 van het koninklijk besluit stelt een straf ten aanzien van het lid van het personeel van het Korps dat « zich schuldig maakt aan ernstige nalatigheid inzake het bewaren of het onderhoud van het materieel en de uitrustings- of kledingsstukken, die hem zijn toevertrouwd ». Het ontwerp houdt geen rekening met zodanig geval.

Uit dit alles blijkt, dat het ontwerp verschilt van het koninklijk besluit van 11 maart 1954, enerzijds doordat het sommige in de artikelen 35 en 36 van dit besluit overgenomen bepalingen niet op de dienstweigeraars toepast en, anderzijds, doordat het zwaardere straffen stelt voor sommige in het besluit omschreven misdrijven, wanneer deze door dienstweigeraars uit gewetensbezwaren zijn begaan.

SLOTOPMERKING.

In het ontwerp is niet gedacht aan het geval, dat de voorschriften van de dienstplichtwet inzake de vrijlating van dienst op morele grond en inzake uitstel tegelijk met de voorschriften van het ontwerp toepasselijk zouden zijn.

Dezelfde opmerking geldt ten aanzien van sommige personen, bedoeld in artikel 16 van de dienstplichtwet, dat de terbeschikkingstelling ten behoeve van de Minister van Koloniën voor dienstvervulling in de overzeese gebiedsdelen regelt.

Daar de Raad van State de bedoeling van de Regering terzake niet kent, stelt hij geen teksten voor.

De kamer was samengesteld uit de

HH. F. LEPAGE, raadsheer van State, voorzitter ;
G. HOLOYE en G. VAN BUNNEN, raadsheren van State ;
A. BERNARD en Ch. VAN REEPINGHEN, bijzitters van de afdeling wetgeving ;
R. DECKMYN, griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. F. LEPAGE. Het verslag werd uitgebracht door de H. E. JOACHIM, auditeur-generaal.

Le Président, — De Voorzitter,
(s./w. get.) F. LEPAGE.

Voor uitgifte afgeleverd aan de Minister van Justitie.
De 27e februari 1957.

De Griffier van de Raad van State.